VEILIGHEIDSREGIO GRONINGEN

Jaarstukken 2015

Veiligheidsregio Groningen

Vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen op 8 juli 2016

Dhr. P. (Peter) den Oudsten

Voorzitter

Dhr. L.K. (Bert) Swart

Penningmeester

SAMEN ALERT EN DAADKRACHTIG

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Voorwoord **4**

1 Inleiding **5**

2 Programmaverantwoording **6**

2.1 Brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie *6*
2.2 Incidentbestrijding, inclusief meldkamerfunctie *8*
2.3 Risicobeheersing *9*
2.4 Operationele ondersteuning *11*
2.5 Personeel en organisatieontwikkeling *12*
2.6 Bedrijfsvoering *14*
2.7 Rampenbestrijding en Crisisbeheersing *16*
2.8 Gemeentelijke Kolom *20*
2.9 GHOR *23*

3 Paragrafen **26**

3.1 Lokale heffingen *26*
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing *26*
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen *29*
3.4 Financiering *30*
3.5 Bedrijfsvoering *31*
3.6 Rechtmatigheid *31*
3.7 Grondbeleid *31*
3.8 Verbonden partijen *32*

Jaarrekening

4 Balans en toelichting **34**

5 Overzicht van baten en lasten incl. toelichting **39**

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling **48**

7 Bestemming resultaat **49**

Bijlagen

I. Reserves en voorzieningen *51*
II. Vaste activa *52*
III. Geldleningen *53*
IV. Bijdragen deelnemende gemeenten *54*
V. Risico's uit paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing *55*
VI. Wet Normering Topinkomens *59*
VII. Rijksbijdragen *61*
VIII. Single information Single audit *62*
IX. Controleverklaring *63*

Jaarverslag

SAMEN ALERT EN DAADKRACHTIG

Voorwoord

Het gaat goed en nu verder.....

In 2015 hebben de medewerkers van de brandweer, Gemeentelijke Kolom, GHOR en overige crisispartners opnieuw goed gepresteerd voor de inwoners van Groningen. Veiligheidsregio Groningen (VRG) maakt daarbij stevige stappen voorwaarts in de ontwikkeling naar een eigentijds en toekomstbestendig lokaal georiënteerd netwerk van hulpverlening en crisisbeheersing. Zowel in de repressie als in de preventie en preparatie. Het jaarverslag doet daarvan uitgebreid verslag. Een compliment voor onze hulpverleners en hun ondersteuners is wat mij betreft ook meer dan op zijn plaats.

VRG is nu 2 jaar onderweg en het is tijd om een eerste balans op te maken. Op dit moment wordt daarom een evaluatie van het regionaliseringstraject uitgevoerd, zowel bij medewerkers, stakeholders als bij het bestuur. De uitkomsten van deze evaluatie worden in mei 2016 verwacht en zullen een (herijkt) beeld geven over het reorganisatieproces, het functioneren en bekostiging van de nieuwe organisatie.

Bij de reorganisatie is de bestaande situatie (inclusief een reeds gerealiseerde bezuiniging van 2,5 miljoen euro) bij gemeenten overgegaan naar VRG. Daarnaast werd landelijk een efficiencykorting op de BDUR toegepast en moesten ook een aantal nieuwe ontwikkelingen binnen de bestaande begroting worden opgevangen. Met deze financiële situatie als basis is de organisatie van VRG sober neergezet, met een smalle top, beleidsarm en met een kleine overhead. De organisatie wil zoveel mogelijk middelen aan de primaire taakuitvoering besteden en ik zie dat we daarin het afgelopen jaar goed zijn geslaagd.

Ik zie ook dat de omgeving van VRG in toenemende mate complex, dynamisch en onzeker wordt. Ten aanzien van haar maatschappelijke opgave ziet VRG zich daarmee voor tal van nieuwe opkomende uitdagingen gesteld, terwijl bestaande taken (b.v. incident / brandbestrijding) niet afgebouwd kunnen worden.

Vraagstukken als vluchtelingen, aardbevingen, terrorisme en cybersecurity verschijnen ook op de agenda van VRG. Dit terwijl de organisatie van VRG (in de regio Groningen in de kern voornamelijk een brandweerorganisatie met traditionele incidentbestrijders) zich ook nadrukkelijk dient te oriënteren op digitale, technologische, demografische en sociale transformaties in de samenleving, die vertaling behoeven naar veiligheid(sbeleving) van de Groningers. De co-creatie van veiligheid en crisisbenadering tussen overheid (professionals) en burgers zal naar een nieuw evenwicht groeien in het kader van burgerverantwoordelijkheid. Dat laatste gaat niet vanzelf. De burger verwacht hierbij visie en ondersteuning van VRG. Hierbij gaan de kosten voor de baten uit. Dat laatste geldt zeker in het blijven vinden en binden van gemotiveerde en geschikte vrijwilligers ter bestendiging van een kosten-efficiënte uitvoering van onze brandweerzorg.

Voor het eerst komen de grenzen in zicht van wat een slanke organisatie als het onze aan extra taken kan opvangen zonder dat de paraatheid hieronder lijdt. Dat vraagt van ons om goed te kijken naar een doelmatige en doeltreffende inzet van mensen en middelen. Maar ook naar de aard en omvang van de maatschappelijke opgave van onze crisisorganisatie(s). We zullen scherpe keuzes moeten blijven maken op basis van de behoefte en de gewenste zelfredzaamheid van Groningers in het licht van de veiligheidsrisico's en -beleving in onze regio. Na de thans gerealiseerde stevige sobere basis is daarom innovatie dringend geboden. In 2016 en 2017 blijven we daarom "de handen uit de mouwen" steken en zullen we iedere euro zowel doelmatig als doeltreffend blijven besteden.

Erik van Zuidam

Directeur Veiligheidsregio Groningen

1 Inleiding

Dit jaarverslag beslaat de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen (hierna: VRG) waarin de organisatie Veiligheidsregio Groningen (brandweerzorg en crisisbeheersing), de Gemeentelijke Kolom Groningen (hierna: GKG) en de Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (hierna: GHOR) bestuurlijk zijn samengevoegd.

Organisatie veiligheidsregio; brandweerzorg en crisisbeheersing
De organisatie van VRG levert goede brandweerzorg en zet samen met de partners in crisisbeheersing een slagvaardige en doelmatige crisisorganisatie neer. Dit gebeurt met bijna duizend medewerkers waarvan ruim zevenhonderd brandweervrijwilligers. Brandweerzorg wordt op dit moment vanuit veertig brandweerposten verspreid over de regio Groningen geleverd[1]; 38 kazernes met een vrijwillige bezetting en 2 kazernes met een 24-uurs (beroeps) bezetting. De meldkamerfunctie is ondergebracht in de Meldkamer Noord-Nederland (hierna: MkNN). De taken op het gebied van de rampenbestrijding en crisisbeheersing worden in nauwe samenwerking met de regionale partners in crisisbeheersing uitgevoerd. De organisatie is gevormd rond de inhoudelijke taakvelden op het gebied van brandweerzorg en crisisbeheersing. Er zijn drie sectoren, namelijk Risicobeheersing, Incidentbestrijding en Operationele Ondersteuning. Naast deze sectoren zijn er twee ondersteunende diensten, Bedrijfsvoering en de Dienst Personeel en OrganisatieOntwikkeling. De werkzaamheden op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn verspreid over de sectoren en zijn programmatisch met elkaar verbonden in het programma crisisbeheersing.

GHOR
De GHOR maakt bestuurlijk gezien deel uit van VRG. Organisatorisch gezien is de GHOR echter onderdeel van de Gemeentelijke GezondheidsDienst (hierna: GGD). De GHOR staat onder leiding van de directeur Publieke Gezondheid van de GGD. Binnen de GHOR zijn 10 personen werkzaam.

Gemeentelijke Kolom
Sinds 2014 voert de GKG haar taken en financieel beheer zelfstandig uit vanuit een centrumorganisatie in het kader van de regionalisering gemeentelijke processen en taken crisisbeheersing (“koude taken”). De nieuwe organisatie werkt vanuit een netwerkteam. De medewerkers in het netwerkteam zijn in dienst van de gemeenten en worden vanuit die gemeenten gedetacheerd naar de (centrumorganisatie van) de GKG. Binnen de GKG is 7,5 fte werkzaam. In 2015 is gekozen voor VRG als gastorganisatie in plaats van de gemeente Hoogezand-Sappemeer. Eind 2015 is de GKG verhuisd naar VRG.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 zijn de prestaties over 2015 van de 4 programma’s (brandweerzorg inclusief de meldkamerfunctie, rampbestrijding en crisisbeheersing, GKG en GHOR) opgenomen. Daarbij zijn de ondersteunende processen, bedrijfsvoering en Personeel en Ontwikkeling, ondergebracht bij het programma brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op o.a. weerstandsvermogen en de reserves.

[1] In 2015 wordt de mogelijkheid verkend om d.m.v. intensieve samenwerking met het bedrijfsleven in de Eemshaven een nieuwe brandweerpost op te richten

2 Programmaverantwoording

Het algemeen bestuur van VRG heeft in het programmaplan in de begroting 2015 de opdrachten en de daarop gebaseerde activiteiten vastgesteld die VRG in dat jaar moest uitvoeren. In deze paragraaf wordt voor alle vier in de begroting opgenomen programma's de verantwoording afgelegd over deze opdrachten.
Deze programmaverantwoording geeft conform de financiële verordening antwoord op drie vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we er voor gedaan?
- Wat heeft de uitvoering gekost?

2.1 Brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie

Programma:	Brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie
Portefeuillehouder:	A. van de Nadort
Commandant:	R. Knoop

Wat wilden we bereiken?

VRG staat voor de uitvoering van een aantal wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet veiligheidsregio's (hierna: Wvr) en andere relevante wet- en regelgeving en het nakomen van bestuurlijke regionale afspraken. Onze eerste prioriteit ligt bij het uitvoeren van deze taken, waarbij het primaire proces wordt uitgevoerd door onze vakmensen op straat, zoals de hulpverleners en toezichthouders. Zij moeten hun werk goed kunnen uitvoeren en daarin goed ondersteund worden. In 2015 is vanuit de basis verder gewerkt aan een goede brandweerzorg waarbij ruimte was voor het realiseren van de ambities ten aanzien van de ontwikkeling van het vak en de organisatie. Hiertoe zijn vier strategische ontwikkelthema's geformuleerd op basis van de organisatievisie en de ontwikkelingen in de omgeving:

1. contextgericht werken;
2. het nieuwe vakmanschap (vernieuwing van de organisatie);
3. aantrekkelijk werkgeverschap;
4. maatschappelijk verantwoord bedrijfsvoeren.

<u>Contextgericht werken</u>
Wij kunnen alleen de juiste dingen doen als we in verbinding staan met onze omgeving. Dat doen we door actief naar buiten te treden, onder andere door het voortzetten en aangaan van samenwerking met diverse partners en door gebruik van oude en nieuwe media. Wij hechten veel waarde aan de dialoog met burgers, bedrijven en instellingen en voeren daarom de komende jaren een aantal pilots uit waarin we het gesprek met de bewoners en organisaties in een buurt aan zullen gaan. Daarnaast richten wij ons op actuele maatschappelijke thema's (zoals aardbevingen, brandveiligheid bij ouderen en studenten, etc.) en trends en verzamelen actief gegevens om ons werk nog verder te kunnen verbeteren. Tot slot investeren wij in de jeugd door middel van het stimuleren en faciliteren van de jeugdbrandweer, maar ook door ons te richten op scholen en studenten.

<u>Het nieuwe vakmanschap (vernieuwing van de organisatie)</u>
Voor ons staat het vak en het vakmanschap centraal. Onze klanten, of dat nou de besturen zijn, bedrijven of burgers, kunnen rechtstreeks zaken doen met onze vakmensen, die weten wat ze doen en op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen op hun vakgebied. De sector Incidentbestrijding, bestaande uit beroeps en vrijwilligers, vormt een groot deel van onze organisatie. Het op sterkte

houden en vakbekwaam krijgen en houden van deze medewerkers vraagt veel inspanning. Met de uitkomsten van het landelijke project versterking brandweeronderwijs zijn we aan het kijken hoe de noodzakelijke vakbekwaamheid ook in de toekomst gegarandeerd kan worden. Daarnaast onderzoeken wij hoe we de incidentbestrijding nog beter kunnen inrichten en uitvoeren, waar mogelijk met innovatieve middelen. De ontwikkeling van de Landelijke Meldkamer Organisatie (hierna: LMO) en de uitrol van het landelijke project "specialismen op maat" vallen ook onder dit thema.

Aantrekkelijk werkgeverschap
Wij willen een goede werkgever zijn. Een eerste basis daarvoor is gelegd in de vastgestelde moderne arbeidsvoorwaarden. In 2013 is besloten tot instelling van een landelijke brandweerkamer ten behoeve van rechtspositionele wijzigingen en onderwerpen. Wij streven naar een cultuur van verbinding en vertrouwen, waarbij overlegvormen, medezeggenschap en integriteit belangrijke thema's zijn. Onze vakmensen zijn fit en gezond en werken veilig zodat ze hun belangrijke maatschappelijk taak goed kunnen uitvoeren. Inmiddels voeren wij de keuringen uit volgens de nieuwe landelijke methodiek Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (hierna: PPMO). Wij willen ook in de toekomst voldoende gekwalificeerde en gemotiveerde brandweervrijwilligers en –beroeps. Vanwege de belangrijke rol die de ploegchefs daarbij spelen zullen we deze zo goed mogelijk faciliteren. De landelijke visie op vrijwilligheid wordt vertaald naar onze eigen regio en we doen ten aanzien van de beroepsbrandweer onderzoek naar een verbreding van het takenpakket en werkveld in relatie tot de vernieuwing van de organisatie.

(Maatschappelijk) verantwoord bedrijfsvoeren
Wij werken vanuit de overtuiging dat we als organisatie een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. Vakmanschap gaat voor ons over het verbeteren van de kwaliteit van het werk voor burgers, bedrijven, medewerkers, bestuur en voor de directe omgeving (milieu, bewoners en bedrijven in de buurt). In onze bedrijfsvoering houden wij, bijvoorbeeld in de keuze van leveranciers, rekening met duurzaamheid, lokale betrokkenheid en maatschappelijke bijdrage. Onderwerpen als groen beleid, goede doelen, open dagen, rondleidingen en (maatschappelijke) stages vallen onder dit thema, evenals sober en doeltreffend organiseren en het actief bestrijden van bureaucratie.

Wat hebben we er voor gedaan?

Binnen het programma brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie werken we vanuit 3 sectoren en met twee ondersteunende diensten:

- Incidentbestrijding, inclusief meldkamerfunctie;
- Risicobeheersing;
- Operationele ondersteuning;
- Personeel en organisatieontwikkeling;
- Bedrijfsvoering.

Daarnaast wordt binnen dit programma de meldkamerfunctie beschreven. Hieronder is per sector of dienst opgenomen wat er in 2015 is gedaan om onze doelen te bereiken.

2.2 Incidentbestrijding, inclusief meldkamerfunctie

Conform beleidsplan en de strategische koers hebben we gezorgd voor:

- Het leveren van een snelle en adequate brandweerzorg aan inwoners, ondernemers en bezoekers in de provincie Groningen.
- Voldoende gemotiveerde en goed gekwalificeerde vrijwilligers en beroepskrachten die toegerust zijn voor de taken.
- Een centrale rol voor de clustercommandanten: het regelen van de dagdagelijkse brandweerzorg. Vanuit de rol als portefeuillehouder draagt hij bij aan de ontwikkeling en innovatie van het vakgebied.

De prestaties

Vanuit 40 brandweerposten hebben we de brandweerzorg verleend bij 4.231 incidenten binnen VRG. In 7 gevallen ging het om een Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (hierna: GRIP) 1 situatie. In 2015 was opnieuw sprake van een lichte stijging in het aantal Ongevallen Gevaarlijke Stoffen (hierna: OGS). Deze stijging ligt in lijn met de laatste jaren. Helaas waren er in 2015 in de regio Groningen 2 dodelijke slachtoffers bij brand te betreuren. Er was sprake van 14 reddingen bij brand. Vanuit het thema brandveilig leven is de focus gelegd op minder slachtoffers bij brand.

De prestatie van de brandweer wordt vaak uitgedrukt in de opkomsttijd. Met het huidig aantal posten en het landelijke verzorgingsgebied kunnen we de wettelijke opkomsttijden in een aantal gevallen niet realiseren. Wij zoeken naar meer balans in de prestatie door te kijken naar de gehele veiligheidsketen. Dit betekent dat meer wordt geïnvesteerd in risicobeheersing (bijvoorbeeld brandveilig leven en ondernemen) en innovatieve repressie (denk aan landelijk geïnitieerde trajecten als Rembrand, Uitruk op Maat e.d.
Dankzij nieuwe (registratie)systemen als AG5 krijgen we steeds beter inzicht in de verwerkingstijd, de uitruktijden en de rijtijden die bij elkaar de opkomsttijd van de brandweer bepalen. Maar ook in zaken als leeftijdsopbouw, vakbekwaamheid e.d. krijgen we steeds meer inzicht en nemen we passende maatregelen. Opkomsttijden hebben wel onze continue aandacht: we zijn gestart met de uitwerking van een nieuw regionaal dekkingsplan en te kijken of er verdere optimalisatie mogelijk is binnen de huidige kazernespreiding. Vooruitlopend hierop is het besluit genomen om in het cluster Eemsdelta twee kazernes samen te voegen op een nieuwe plek.

Paraatheid

De paraatheid is een zorg en van een dermate groot belang dat we eind 2015 het project “paraatheidsondersteuners” hebben opgepakt. Het gaat hierbij om middelen (app) en manieren om de vrijwilliger te ondersteunen als het om paraatheid (lees beschikbaarheid) gaat. De praktische uitrol is in januari 2016 gestart.

Cluster jaarplannen

Ieder cluster heeft een jaarplan uitgewerkt waarin op lokaal niveau de dienstverlening en de te behalen resultaten zijn geconcretiseerd. Deze jaarplannen zijn met het lokaal bestuur besproken. Hierdoor is het mogelijk om lokale accenten aan te brengen in de brandweerzorg.

Portefeuilles incidentbestrijding

Twee portefeuilles die de brandweerzorg direct raken, zijn : “Vrijwilliger 2.0” en “Incidentbestrijding 2.0.” Beide thema’s zijn van cruciaal belang als het gaat om de continuïteit en kwaliteit van de brandweerzorg. Binnen de portefeuille vrijwilligers zijn in 2015 een aantal zaken ontwikkeld om vrijwilligers en werkgevers van vrijwilligers verder te faciliteren. Incidentbestrijding 2.0 heeft veel effecten en gevolgen voor de wijze waarop we de brandweerzorg in de toekomst gestalte willen

geven en richt zich in hoofdlijnen op brandbestrijding, hulpverlening, waterongevallen, incidenten met gevaarlijke stoffen en specialistische taken waaronder aardbevingen. We volgen hierin de landelijke koers waarbij we goed kijken waar afwijkingen moeten plaatsvinden om het in de Groninger omgeving passend te maken. Belangrijk onderdeel van dit project is het draagvlak onder de vrijwilligers en beroeps. Het project raakt namelijk de werkwijze van de brandweer en daarmee de wereld en de werkwijze van de vrijwilliger- en de beroepsbrandweer.

Start brandveilig ondernemen (hierna: BVO)
Eind 2015 is er een start gemaakt met brandveilig ondernemen. Iets wat we ten aanzien van wonen en brandveiligheid al enige jaren doen wordt nu opgepakt voor de industrie. Veiligheid is een keten waarbij incidentbestrijding als laatste optie kan worden gezien. Het voorkomen van incidenten is echter van een net zo groot belang. De focus ligt in eerste instantie op de Eemshaven en het Chemie Park Delfzijl. Er wordt verbinding gezocht met partners en bedrijven enerzijds en de vrijwilligers van de betrokken posten anderzijds. Uitgangspunt hierbij is dat de aanpak gebiedsgericht en risico gestuurd is. Voorbeelden van aandachtsvelden zijn o.a. het uitwisselen van gegevens en informatie, het oefenen op de bedrijfslocaties, het evalueren van incidenten, controles op voorzieningen en naleven van regels.

2.3 Risicobeheersing

Ten aanzien van risicobeheersing werken we samen met de 23 gemeenten, de provincie en de Omgevingsdienst Groningen en omliggende veiligheidsregio's. Belangrijk bij deze samenwerking is een goede balans tussen het aanbieden van een takenpakket dat dicht ligt bij wat gemeenten gewend zijn van de brandweer. Anderzijds het geven van invulling aan de nieuwe organisatiekoers waarin het begrip risicosturing accent krijgt. Om dit te bereiken is het Handboek Risicobeheersing opgesteld. De sector Risicobeheersing werkt in twee teams; specialistisch advies en Brandveilig Leven en Toezicht.

Specialistisch Advies
Het team Specialistisch Advies wordt ingezet op brandveiligheid, industriële veiligheid, omgevingsveiligheid en evenementenveiligheid. Voor industriële veiligheid verrichten wij ook werkzaamheden voor Veiligheidsregio Fryslân (hierna: VRF) en Veiligheidsregio Drenthe (hierna: VRD). In 2015 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Binnen het thema Brandveiligheid verzorgen de veiligheidsconsultants de advisering rondom de brandveiligheid van bouwwerken. Deze bouwwerken varieerden van ziekenhuis en een datacentrum voor Google tot winkelcentra. In 2015 zijn er ruim 2.000 adviezen verstrekt op het gebied van brandveiligheid.
- Voor de drie noordelijke veiligheidsregio's zijn vier inspecteurs beschikbaar die zorg dragen voor de inspecties bij ruim 50 zogenoemde BRZO-bedrijven. Het toezicht op deze bedrijven gaat in goede samenwerking met Omgevingsdienst Groningen en de Inspectie SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Een deel van de capaciteit is het afgelopen jaar ingezet op het thema gaswinning en aardbevingen.
- De, wettelijk verplichte, advisering op het gebied van omgevingsveiligheid wordt op dit moment door één veiligheidsconsultant uitgevoerd. Dat dit beperkt is, is onderkend en in 2016 wordt versterking binnen dit thema verwacht. In 2015 zijn ruim 100 adviezen aan de Groningse gemeenten versterkt.
- Het adviseren van het bevoegd gezag als het gaat over evenementen is een onderwerp dat in 2015 nadrukkelijk op de agenda heeft gestaan en ook in 2016 op de agenda blijft staan. De veiligheidsconsultants hebben voor ruim 1.000 evenementen geadviseerd. Dit jaar werd vanuit VRG ook werk gemaakt van een integrale multidisciplinaire advisering. In 2016 worden daar de eerste vruchten van geplukt.

- Daarnaast wordt bijgedragen aan multidisciplinaire risicobeheersingsthema's, zoals het Regionaal Risicoprofiel en aardbevingen. Ook wordt een actieve bijdrage geleverd aan landelijke ontwikkelingen zoals het ontwikkelen van kennis en normen voor bijvoorbeeld opslag van gevaarlijke stoffen.

Iedere medewerker heeft een traject doorlopen waarin helder wordt wat de individuele kwaliteiten zijn. Hiermee is VRG voorbereid op de toekomst van de Wet Kwaliteitscriteria. Deze wet zorgt ervoor dat organisaties die zich bewegen op het WABO vlak, aan moeten kunnen tonen dat ze voldoende kwaliteit kunnen leveren.

Brandveilig Leven en Toezicht

Brandveilig Leven en Toezicht werkt grotendeels in de clusters en werkt direct voor en samen met gemeenten. Het team houdt zich bezig met toezicht op de brandveiligheid in gebouwen en de openbare ruimten. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het concept "Brandveilig Leven"; bewustwording van inwoners en bedrijven ten aanzien van brandveiligheid en hun eigen rol daarin.

We werken risico-gestuurd. Waar het risico het grootst is, wordt de meeste capaciteit ingezet. Met iedere gemeente is een handhaving uitvoeringsplan afgesproken waarin de toezicht inspanning van de VR wordt beschreven. In vrijwel iedere gemeente zijn de afspraken behaald. In Haren is een behoorlijke inhaalslag gemaakt waar veel capaciteit op in is gezet en in de gemeente Groningen is op het gebied van kamerverhuur extra capaciteit ingehuurd. In het Westerkwartier zijn de prestaties in 2015 achter gebleven (opstartproblemen en ziekte) en in 2016 wordt daarom in dit cluster een inhaalslag gemaakt. In veel clusters is gewerkt aan het opbouwen van een lokaal netwerk dat kan helpen om de brandveiligheid verder te verhogen. Elementen daarin zijn actief naar buiten treden, het aangaan en voortzetten van samenwerking met diverse partners en allianties en in dialoog treden over brandveiligheid met inwoners, bedrijven en instellingen.

Aanvullend op risicosturing, wordt ook gekeken welk instrument het meest geschikt is voor de doelgroep. Is dit bijvoorbeeld het traditionele toezicht of juist instrumenten vanuit Brandveilig Leven inzetten om de bewustwording te vergroten en het gedrag te beïnvloeden. De instrumenten vanuit Brandveilig leven en toezicht zijn voornamelijk gericht op doelgroepen zoals ouderen (een steeds groter wordende doelgroep), kinderen en op het gebruik van rookmelders. Dit is gedaan bijvoorbeeld door interactieve voorlichting bij ouderen in hun woonomgeving zoals in Oldambt, het Hoge Land en MPV en bij kinderen op school in Gorecht, Westerkwartier en Eemsdelta. Andere instrumenten zoals oefenen in de wijk, waarbij we in gesprek gaan met inwoners, en het opzetten van projecten samen met gemeenten en stichtingen zijn ook bedoeld om mensen bewust te maken en om de rookmelderdichtheid te vergroten. Een mooi voorbeeld van dit laatste is een project in de gemeente Oldambt waarin via de WMO een kleine 5.000 rookmelders zijn verstrekt.

Eind 2015 is een nulmeting uitgevoerd naar de rookmelderdichtheid in de regio Groningen. Het gemiddelde uit deze meting wijkt niet af van het landelijk beeld maar er zijn wel aanmerkelijke verschillen tussen de onderlinge gemeenten.

In samenwerking met het Brandwondencentrum Groningen wordt maandelijks een brandveiligheidsthema onder de aandacht gebracht van de inwoners van de provincie Groningen.

Nog in ontwikkeling

In 2015 heeft de sector er op ingezet om de service richting onze partners op niveau te houden. Daardoor is er weinig tijd en capaciteit beschikbaar geweest om de sector voor te bereiden op toekomstige ontwikkelingen. Dit is te meer noodzakelijk omdat wetgeving gaat veranderen, er

kwaliteitseisen worden gesteld, partner organisaties in ontwikkeling zijn (Omgevingsdienst Groningen) en risico's in de maatschappij verschuiven (ouderen, bevingen). Ook op het gebied van evenementenveiligheid en het brandrisicoprofiel moeten we inzetten op een verdere doorontwikkeling. Om risico's meer aan de voorkant aan te pakken moeten we een methodiek ontwikkelen om risico's inzichtelijk te maken zodat de juiste interventie instrumenten kunnen worden ingezet. Deze ontwikkeling heeft in 2015 te weinig ruimte gekregen, ook vanwege het feit dat de ontwikkeling van business intelligence nog in de kinderschoenen staat.

2.4 Operationele ondersteuning

VRG is expert in fysieke veiligheid en wil dat ook blijven. In een snel veranderende wereld vereist dat aandacht en aanpassingsvermogen, zorgvuldige communicatie en continue "vak ontwikkeling". De sector operationele ondersteuning speelt hierin een sleutelrol. Operationele Ondersteuning bestaat uit de teams, expertise, vakbekwaamheid en communicatie.

Team expertise

Het jaar 2015 heeft voor team Expertise onder meer in het teken gestaan van (de voorbereidingen voor) diverse Europese aanbestedingstrajecten. Zo werden de levering van de Mobiele Commando Unit (hierna: MCU), tankautospuiten en mobiele data terminals gegund. Ook het daarop volgende contractmanagement werd door team Expertise verzorgd. In alle gevallen bewerkelijke trajecten, waarbij de gebruikers nauw werden betrokken.
Op het gebied van planvorming zijn verdere stappen gezet in het digitaliseren van de bereik-baarheidskaarten. De verwachting is dat dit intensieve proces in juli 2016 wordt afgerond.
Binnen de brandweerspecialismen zijn diverse taken verricht. Zo is de visie waterongevallen beheersing in 2015 tot stand gekomen en vond een analyse plaats van het inspectierapport van het duikongeval in Koedijk. Daarnaast werd gewerkt aan de implementatie van de visie incidentbestrijding gevaarlijke stoffen (hierna: IBGS). Samen met studenten van de Hanzehogeschool werd een proefversie van een app voor de verkenningseenheden in de regio ontwikkeld.
Op het gebied van veilige arbeidsomstandigheden is de risico-inventarisatie & -evaluatie (hierna: RI&E) uitgevoerd en is het project schoon werken gestart. Team Expertise leverde tevens de projectleider van het landelijk project veiligheidscultuur.
Vanuit het team expertise wordt in belangrijke mate bijgedragen aan het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing door o.a. het opstellen c.q. coördineren van het beleidsplannen, ramp-bestrijdingsplannen, incidentbestrijdingsplannen en bij multidisciplinair informatiemanagement. Inhoudelijk zijn deze onderwerpen bij de verantwoording van het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing benoemd.

Team vakbekwaamheid

In 2015 is een vol mono- en multidisciplinair oefenprogramma doorlopen met activiteiten gericht op de risico's in Groningen. Naast de oefeningen in de clusters waren er ook regionale activiteiten, zoals de manschappenweken, de bevelvoerderstrainingen en trainingen voor Officieren van Dienst (hierna: OvD). Landelijk is het project versterking brandweeronderwijs afgerond en binnen VRG zijn we gestart met de implementatie hiervan. Concreet is het volgende gerealiseerd:

- In de clusters is de basisbrandweerzorg en zijn korpsspecialismen geoefend volgens de Groninger oefennorm.
- Alle manschappen konden deelnemen aan een oefendag in de regionaal georganiseerde manschappenweken.
- We zijn gestart met de implementatie van een Elektronische Leeromgeving.
- Er hebben ruim 100 medewerkers een repressieve opleiding gevolgd, voor onder meer manschap A of B, bevelvoerder, chauffeur en OvD. Daarnaast zijn opleidingen voor de technische specialismen gevolgd.

- We hebben regionaal samen gewerkt aan realistisch oefenen: van manschappen tot officieren.
- De bestaande samenwerking met de omliggende veiligheidsregio's is sterker geworden.

Vanuit vakbekwaamheid zijn op multidisciplinair gebied diverse oefeningen en trainingen georganiseerd waaronder een grootschalige multidisciplinaire oefenweek. Deze activiteiten zijn beschreven bij de verantwoording van het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing.

Team communicatie
Team communicatie heeft in 2015 een transformatie ondergaan en blijft zich ontwikkelen richting een team dat zich bezighoudt met alle facetten van imago & reputatie. Hiervoor zijn een groot aantal vernieuwingen doorgevoerd en werkmethodes aangepast. Ook binnen de piketteams zien we een dergelijke ontwikkeling in dienstverlening en de organisatie hiervan. In het laatste kwartaal van het jaar begint dit duidelijk vruchten af te werpen. We zijn sterker verbonden met de hele organisatie en leveren een grotere bijdrage aan projecten en campagnes. Zo kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de missie en het uitdragen van de visie. En daarmee beter vertellen wat we doen als VRG.

Het aantal wervingscampagnes is dit jaar flink toegenomen. Mede door het herkenbare format zijn de resultaten sterk verbeterd. Steeds meer mensen willen graag bij ons als vrijwilliger aan de slag.

We maakten steeds meer gebruik van sociale media om in contact te komen met onze doelgroepen. Voor campagnes bleek het een effectief middel. Film nam meer en meer een prominente plek in als communicatiemiddel. Zo maakten we bijvoorbeeld een mooie promotiefilm voor de jeugdbrandweer en maakten we voor het eerst gebruik van Periscope. Ook konden medewerkers een cursus filmen op de iPad volgen. Voor het nieuwe onlineplatform van Brandweer Nederland, brandweer.nl, leverden we de projectleider. Ook de website van Brandweer Groningen wordt hierin meegenomen en wordt in 2016 geheel vernieuwd.
Ook intern hebben we een aantal herkenbare campagnes ontwikkeld rondom thema's als arbeidshygiëne en fit & gezond werken en leven. Met de ludieke campagne "Zal het je worst zijn?" hebben we een grote bijdrage geleverd aan de naamsbekendheid van de organisatie-evaluatie, waarbij ongeveer 500 collega's hun mening hebben laten horen. We hebben een nieuw personeelsmagazine geïntroduceerd, GRIP, vol verhalen van mensen binnen en buiten onze organisatie en we maakten we een online publieksversie van ons eerste jaarverslag,
De Risicowijzer is uitgebreid uit met het thema aardbevingen en deze campagne is succesvol voortgezet.
De organisatie rondom incident- en crisiscommunicatie is in 2015 flink doorontwikkeld. Zo zijn we in 2015 gestart met een operationele unit communicatie die 24/7 het initiatief neemt in de incident- en crisiscommunicatie. Dit kernteam crisiscommunicatie legt in de eerste, belangrijke uren van een incident de verbinding met publiek en media, terwijl ondertussen de taakorganisatie communicatie vanuit bevolkingszorg verder (aanvullend) kan worden ingericht onder leiding van het Hoofd Taakorganisatie Communicatie (hierna: HTO). De werkwijze met de operationele unit communicatie is voor het eerst geoefend tijdens de systeemtest in november en heeft daar haar nut al bewezen. Met de operationele unit is het onderscheid in ons team tussen "warme" en "koude" communicatie verder vervaagd en zijn we dus als het ware continu "warm".

2.5 Personeel en organisatieontwikkeling

De Dienst Personeel en OrganisatieOntwikkeling (hierna: DPOO) ondersteunt en adviseert leidinggevenden en medewerkers op alle niveaus bij het realiseren van de gewenste

organisatiestructuur en organisatiecultuur en de daarbij horende kwalitatieve en kwantitatieve bezetting. Hiermee draagt DPOO bij aan het realiseren van de organisatiedoelen en de doelen die medewerkers zich hebben gesteld. De dienst is gesitueerd in Groningen. Personeelsadviseurs werken ook fysiek in de clusters.
Een groot deel van de taken van DPOO bestaat uit het reguliere personeelswerk. Terwijl in 2014 de nadruk lag op het inrichten van de nieuwe organisatie lag in 2015 de nadruk op de doorontwikkeling en de uitvoering. De implementatie van PPMO is hiervan een voorbeeld. In 2015 zijn alle medewerkers in staat gesteld de fysieke test te doen. Daarnaast zijn alle noodzakelijke keuringen uitgevoerd. Andere voorbeelden zijn het verder op orde brengen van de personeelsadministratie (waaronder digitalisering van de personeelsdossiers), implementatie van het opleidings- en leiderschapsbeleid, de uitvoering van de RI&E, de training jaargesprek voor medewerkers en het vormgeven van de samenwerking met de nieuwe OR.
Daarnaast was DPOO in 2015 druk met het ontwikkelen van níeuw beleid, zoals het arbobeleid, de digitalisering van personeelsprocessen (project Digi-p), de voorbereiding van de komst van de GKG (die nu vanaf de Sontweg werkt) en het voorbereiden op nieuwe wet- en regelgeving (o.a. participatiewet en hoofdstuk 3 CAR UWO). Ook ondersteunt DPOO diverse portefeuillehouders. In 2015 ging met name veel aandacht naar de portefeuilles Beroeps 2.0 (het ontwikkelen van een nieuw functiehuis en een nieuw rooster voor de beroepsbrandweer van cluster Stad), Fit, gezond en veilig (waaronder de introductie van de fitpas en het project Schoon Werken gericht op arbeidshygiëne) en de portefeuille Kwaliteit (uitvoering van de organisatie-evaluatie).
De digitalisering van werkprocessen en de ontwikkeling van managementinformatie heeft in 2015 nog onvoldoende aandacht gekregen en zal in 2016 verder worden opgepakt.

<u>Ontwikkeling personeel (vrijwilligers/beroeps/dagdienst)</u>
In 2015 is het aantal vrijwilligers toegenomen van 689 vrijwilligers naar 719 vrijwilligers. Hiermee zitten we iets boven het niveau bij de start van VRG (706 vrijwilligers) We hebben 68 nieuwe vrijwilligers. In 2015 zijn er regio brede initiatieven gestart om vrijwilligers te werven en we zien dat er grote stappen zijn gemaakt in de verschillende clusters om het vrijwilligersbestand weer op sterkte te krijgen. Er is sprake van een normaal verloop (ca. 7%) zoals we dat ook in de jaren voor de reorganisatie zagen. Mobiliteit clustercommandanten
In 2015 was sprake van een aantal wijzigingen op de leidinggevendeposities. Deze waren grotendeels het gevolg van afspraken die bij de regionalisering al zijn gemaakt. Hiermee heeft nieuw talent vanuit de organisatie een kans gekregen om al dan niet tijdelijk door te stromen.
Binnen één cluster is sprake van tijdelijke vervanging vanuit de VRD.
Voor de clusters Oldambt en Gorecht zal medio 2016 een wervingstraject worden gestart.
In 2015 hebben vijf mensen een werkervarings- of reïntegratie-plek gehad bij VRG.

<u>Verbinding met omgeving</u>
DPOO werkt voor de hele organisatie en zoekt dan ook voortdurend afstemming met betrokken collega's (de interne klanten). Daarnaast zoekt DPOO ook verbinding met andere organisaties, waaronder andere veiligheidsregio's en organisaties binnen onze regio. Met onderstaande organisaties en netwerken is DPOO verbonden:

- Instituut Fysieke Veiligheid en Academie voor Leiderschap Veiligheidsregio's: DPOO neemt actief deel aan landelijke overleggen.
- VNG, specifiek brandweerkamer: DPOO neemt deel aan het ambtelijk vooroverleg
- Noorderlink: VRG is onderdeel van Noorderlink en het hoofd DPOO maakt deel uit het algemeen bestuur van Noorderlink.
- Stadspartners (Stadspartners is een partnership van grote(re) werkgevers en instellingen in Groningen en omgeving en vormt een belangrijke schakel tussen arbeid en ondernemers)

- GOA Publiek (een stichting die, ten behoeve van werkgevers, leren op de werkplek organiseert).

2.6 Bedrijfsvoering

De dienst bedrijfsvoering ondersteunt de organisatie op het gebied van financiën, facilitaire zaken, informatiemanagement en inkoop. In het afgelopen jaar is de basis verder op orde gebracht. Waar vorig jaar de nadruk heeft gelegen op de adequate inrichting van de meest fundamentele processen om de primaire taken te ondersteunen, hebben we dit jaar de overige bedrijfsvoeringprocessen verder gestroomlijnd.
Vanuit financiën & control zijn we gestart met financieel risicomanagement en het ontwikkelen van een systematiek voor het beoordelen van het weerstandsvermogen. Verder hebben we gestuurd op een efficiënter inkoopproces met bijbehorend betaalproces om de betaaltermijnen te kunnen bekorten. Een meerjaren-investeringsbegroting en een financiële benchmark zijn in 2015 nog niet ontwikkeld en zullen het komende jaar aandacht krijgen.
In 2015 is een grote organisatie evaluatie gestart met medewerkers, bestuur en samenwerkingspartners die nader inzicht moet geven in waar de organisatie nu staat ten opzichte van haar visie en strategische doelen.
De ontwikkelingen binnen het vakgebied van Informatiemanagement en ICT gaan erg snel. We zien daarbij de trend dat informatie en de devices die informatie bevatten steeds zwaarder worden benut en steeds meer een onderdeel worden van onze primaire processen. Deze informatie moet beschikbaar zijn, eenvoudig vindbaar zijn, actueel zijn maar tevens goed worden afgeschermd voor onbevoegden. Binnen deze doorzettende ontwikkeling hebben we ons in 2015 onder andere beziggehouden met digitalisering van processen en zaakgericht werken, informatieveiligheid, de introductie van diverse apps, digitaal vergaderen, business intelligence, vernieuwing van voertuigcomputers en de COPI-bak en diverse nieuwe releases van onze belangrijkste applicaties.
Binnen facilitaire zaken is nader invulling gegeven aan contractbeheer en contractmanagement. De eerste grote aanbestedingstrajecten zijn succesvol afgerond. We zijn gestart met de discussie over de richting waarin de technische dienst zich naar de toekomst moet ontwikkelen. Dit om op een effectieve en efficiënte manier invulling te geven aan nieuwe en bestaande taken. Daarnaast hebben we de besluitvorming omtrent de overname van de huisvesting voorbereid.
Maatschappelijk verantwoord bedrijfsvoeren blijft een belangrijk thema voor onze organisatie. We houden in de keuze van leveranciers rekening met duurzaamheid, lokale betrokkenheid en maatschappelijke bijdrage. Vooruitlopend op de overname van de huisvesting hebben we bij de nieuwbouw van de kazerne in Bierum energiebesparende maatregelen door laten voeren. Dit past in ons streven zo energieneutraal mogelijk te (ver)bouwen.

Meldkamer

De alarmcentrale brandweer maakt vanaf eind 2011 deel uit van de MkNN. De alarmcentrale blijft een verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur van VRG, maar wordt in samenhang met de VRF en VRD vormgegeven. De kosten voor de huisvesting, ICT en de operationele leiding en staf van de MkNN worden volgens een verdeelsleutel doorberekend aan VRG. Daarnaast brengt de VRD kosten in rekening in verband met het werkgeverschap van de centralisten. Ook in 2015 zijn alle werkzaamheden rondom het aannemen en verwerken van meldingen en het alarmeren en ondersteunen van de hulpdiensten uitgevoerd door de MkNN. De MkNN heeft tevens haar rol in de registratie en verwerkingen van incidentgegevens en uitrukken vervuld. Er is een transitieakkoord gesloten om te komen tot één LMO. Daarbij wordt het aantal meldkamers terug gebracht naar maximaal tien en rechtstreeks onder aansturing gebracht van de minister van Veiligheid en Justitie. De MkNN blijft bestaan als één van de tien landelijke meldkamers. Zeer recent is een onderzoek uitgevoerd naar het LMO traject en is besloten tot een heroriëntatie waarbij eerst wordt ingezet op

samenvoeging van de meldkamers. Het merendeel van de meldkamers moet het samenvoegingstraject, dat wij in Noord Nederland al hebben afgerond, nog doorlopen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de heroriëntatie exact voor VRG gaat betekenen.

Wat heeft de uitvoering gekost?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten binnen het programma brandweer inclusief meldkamerfunctie opgenomen:

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Baten	37.626	37.626	37.715	89
Lasten	37.626	37.626	37.624	2
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**91**	**91**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	371	371
Reserve mutaties	**-**	**-**	**371**	**371**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**462**	**462**

Het financiële resultaat van 462 duizend euro wordt toegelicht in de jaarrekening

2.7 Rampenbestrijding en Crisisbeheersing

Programma:	Rampenbestrijding en Crisisbeheersing
Portefeuillehouder:	Pieter Smit
Directeur:	Erik van Zuidam

De multidisciplinaire taken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing maken deel uit van VRG. Deze taken zijn -als programma - binnen de gehele organisatie van VRG belegd. Daarnaast heeft VRG een regie- en platformfunctie voor de multidisciplinaire samenwerking tussen verschillende partners waarmee ten tijde van crises kan of moet worden samengewerkt.

Wat wilden we bereiken?

- Samen met onze partners zorgen voor een adequate voorbereiding op multidisciplinaire inzet tijdens rampen en crises.
- Uitvoering geven aan de wettelijke taken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, zoals beschreven in de Wvr en andere relevante wet- en regelgeving en het nakomen van bestuurlijke regionale afspraken.

Wat hebben we er voor gedaan?

In het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing hebben we vanuit de organisatie VGR o.a. gewerkt aan de volgende dossiers:

<u>Beleidsontwikkeling</u>
We hebben een actueel Regionaal Risicoprofiel en een nieuw beleidsplan Veiligheidsregio 2016-2016 ontwikkeld. Hierin zijn prioritaire thema's en beleidskeuzes benoemd. Deze plannen zijn door het bestuur in concept vastgesteld en ter consultatie voorgelegd aan de 23 gemeenten en wettelijk voorgeschreven partners. Daarnaast is het Beleidsplan Multidisciplinair Opleiden Trainen en Oefenen ontwikkeld. Dit plan is in december 2015 bestuurlijk vastgesteld.

<u>Organisatie Multidisciplinair Opleiden, Trainen en Oefenen (MOTO)</u>
We hebben oefeningen georganiseerd voor het Commando Plaats Incident (hierna: CoPI), het Regionaal Operationeel Team (hierna: ROT), het Regionaal Beleidsteam (hierna: RBT) en voor alle 23 Gemeentelijke BeleidsTeams (hierna: GBT). Daarnaast werden trainingen verzorgd voor de sectie informatie in het ROT en werden 2 themacolleges en 4 basismodules Crisisbeheersing georganiseerd. In oktober 2015 werd een week georganiseerd met grootschalige multidisciplinaire inzetoefeningen in het militaire oefendorp in de Marnewaard. Ook de systeemtest was aan deze oefenweek gekoppeld. Dit jaar werd de hoofdstructuur van de crisisorganisatie getest in een scenario met een dreigende overstroming in de gemeente De Marne. Voor het eerst was ook de (landelijke) media uitgenodigd om deel te nemen. Hierdoor werd het nog meer een realistische oefening in crisiscommunicatie en konden geïnteresseerden via sociale media de oefening live volgen.

<u>Evalueren en leren</u>
In 2015 hebben zich 7 incidenten voorgedaan die leidden tot opschaling naar GRIP 1. Op basis van de evaluaties van deze incidenten zijn aanbevelingen en actiepunten geformuleerd ter versterking van de crisisorganisatie. Ook zijn van alle multidisciplinaire opleidingsactiviteiten evaluatieverslagen gemaakt, waarvan de aanbevelingen zijn geborgd in het kwaliteitssysteem van VRG.

Ontwikkeling en actualisatie Rampbestrijding- en Incidentbestrijdingplannen
In 2015 zijn verschillende rampbestrijdingsplannen geactualiseerd. Het rampbestrijdingsplan Chemie Park Delfzijl werd volledig herzien. Samen met de partners in crisisbeheersing en de VRF en VRD is het incidentbestrijdingsplan stroomuitval ontwikkeld.

Mobiele Commando Unit
VRG en VRF hebben in een gezamenlijk project , de opvolger van de huidige commando haakarmbak ontwikkeld en aanbesteed. Deze nieuwe Mobiele Commando Unit (MCU) zal medio 2016 in gebruik worden genomen.

Informatiemanagement
Ter ondersteuning van informatie-uitwisseling voor de operationele crisisorganisatie is de noordelijke multidisciplinaire veiligheidsbriefing ontwikkeld. Hiermee wordt relevante informatie, o.a. met betrekking tot evenementen, weersverwachting, en bereikbaarheidsgegevens van partners op een overzichtelijke manier aangeboden. Het doel: een crisisorganisatie die zich bewust is van de actuele risico's in de regio en dus optimaal is voorbereid op mogelijke incidenten. Daarnaast is de regionale multidisciplinaire werkgroep informatiemanagement opgestart. In deze werkgroep werken vertegenwoordigers van de crisispartners samen om het proces informatiemanagement verder te ontwikkelen.

Relatie met vitale partners
In 2015 hebben wij naast het contact dat wij regulier onderhouden met vertegenwoordigers van de vitale infrastructuur, een thema- en netwerkbijeenkomst georganiseerd waar deelnemers elkaar hebben geïnformeerd over hun voorbereiding op rampen en crises. Ook is VRG vertegenwoordigd in het landelijke project Continuïteit van de Samenleving. In dit project werken veiligheidsregio's en vertegenwoordigers van de vitale infrastructuur samen aan versterken van samenwerking en uitwisseling van kennis en informatie.

Programma Aardbevingen

Het programma Aardbevingen richt zich op alle organisatieonderdelen en op het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing van VRG als netwerkorganisatie. Daarnaast wordt vanuit het programma een platformfunctie gefaciliteerd en gecoördineerd voor provincie, gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio ten behoeve van de bestuurlijke en juridische coördinatie met betrekking tot de gaswinning.

Wat wilden we bereiken?

- Aansluiten bij bestuurlijke- en maatschappelijke netwerken, kennis- en onderwijsinstituten.
- Samen met partners en stakeholders zorgen voor een adequate voorbereiding op multidisciplinaire inzet na een zware aardbeving.
- Uitvoering geven aan wettelijke verantwoordelijkheden ten aanzien van advisering over de risico's gepaard gaande met aardbevingen en risicocommunicatie.

Wat hebben we er voor gedaan?

Het programma Aardbevingen heeft met focus gewerkt aan de volgende dossiers:

Risicobeheersing
Beroepsprocedure Raad van State
Op grond van de Wvr heeft VRG zelfstandige taken en bevoegdheden opgedragen gekregen op het gebied van brandweerzorg, rampen en crisis, waaronder 'het beperken en bestrijden van gevaar voor

mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand'. Op basis hiervan heeft VRG een zelfstandig bestaand en uniek belang om deze, in navolging op de ingediende zienswijze, in een beroepsprocedure tegen het besluit van de minister in te brengen. Het algemeen bestuur VRG heeft op 20 februari 2015 in haar vergadering het besluit genomen tot het instellen van een beroepsprocedure bij de afdeling bestuursrechtsspraak van de Raad van State.

Platform gaswinning
Ter voorbereiding op de beroepsprocedure heeft VRG een platform ingericht waarbij zij in samenwerking met provincie, vertegenwoordigers namens de gemeenten en beide waterschappen de inhoudelijke voorbereiding faciliteert en coördineert.
Het platform is voortgezet ten behoeve van bestuurlijke en juridische coördinatie op vraagstukken die de gaswinning aangaan.

Huisvesting
In het kader van continuïteit van hulpverlening bij een groot incident is een inspectieprogramma gestart op de aardbeving bestendigheid van de operationele huisvesting van VRG. In 2015 is 1 kazerne bouwkundig aangepakt.

Risicocommunicatie
Lesprogramma basisonderwijs
VRG geeft samen met partners en scholen invulling aan de behoefte van scholen om een lesprogramma rondom het thema aardbevingen te ontwikkelen. In het kader van risicocommunicatie heeft VRG niet alleen de regie- en eigenaarsrol op zich genomen, maar ook vanuit het oogpunt van onafhankelijkheid de financiële consequenties voor haar rekening genomen. Onderdelen van het lesprogramma zijn in de pilotfase van 2015 ontwikkeld. Vanuit andere doelgroepen waaronder senioren is ook de behoefte geuit om qua risicocommunicatie, informatieverstrekking en handelingsperspectieven programma's te ontwikkelen en deze uit te rollen.

Crisisbeheersing
Incidentbestrijdingsplan
VRG is voorbereid op het inrichten van een crisisorganisatie bij calamiteiten zoals zij dat ook bij andere risicotypen heeft voorbereid. Het risico aardbevingen brengt een aantal specifieke aandachtspunten met zich mee. Dat heeft geleid tot het besluit in 2014 van het algemeen bestuur tot het opstellen van een multidisciplinair IncidentBestrijdingsPlan (hierna: IBP). Hiermee wordt beoogd aan de hand van een zwaar realistisch scenario de samenwerking tussen crisispartners te beschrijven bij een aardbeving met ernstige gevolgen. In 2015 is het Incidentbestrijdingsplan met in samenwerking met crisispartners, vitale expertpartners en relevante stakeholders herzien aan de hand van de meest actuele kennis en inzichten. Het actualiseren van het IBP vraagt continue duiding van nieuwe informatie en inzichten ten aanzien van de dreigings- en risicofactoren die de multidisciplinaire crisisbeheersing kunnen beïnvloeden. Evaluaties van oefeningen die met het scenario aardbevingen hebben plaatsgevonden worden meegenomen in de herziening van het IBP.

Multidisciplinair Opleiden, Trainen en Oefenen (MOTO)
Op alle niveaus van de crisisorganisatie is met het scenario aardbevingen geoefend. Een uitgebreide oefening op operationeel uitvoerend niveau vond plaats in het najaar van 2015 in het oefendorp van de Marnewaard.

Wat heeft de uitvoering gekost?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten binnen het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing opgenomen:

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Baten	1.327	1.327	1.229	-98
Lasten	1.327	1.327	1.148	179
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**81**	**81**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	-	-
Reserve mutaties	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**81**	**81**

Het financiële resultaat van 81 duizend euro wordt toegelicht in de jaarrekening.

2.8 Gemeentelijke Kolom

Programma:	Gemeentelijke Kolom
Portefeuillehouder:	L. Kompier
Directeur:	F. Wiertz

De GKG is het organisatieonderdeel van VRG dat zowel in de voorbereiding als in de uitvoering regionaal is belast met de zorg voor de gemeentelijke- of bevolkingszorgprocessen van Rampenbestrijding en Crisisbeheersing.
De GKG organiseert als volwaardige crisispartner vanuit de visie op eigentijdse bevolkingszorg de voorbereiding op de Rampenbestrijding en Crisisbeheersing. De GKG werkt vanuit één loket en is daarmee een efficiënte, effectieve en doelmatige organisatie voor 23 gemeenten.
De afgelopen jaren hebben vooral in het teken gestaan van de regionalisering die moet leiden tot professionaliteit en kwaliteitsverbetering.
De GKG valt onder de verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur van VRG met een portefeuillehouder GKG. De GKG wordt gevormd door het Netwerkteam en het Team Bevolkingszorg en staat onder leiding van de Directie GKG, bestaande uit twee directeuren.
Het Netwerkteam, in 2015 gehuisvest bij de gastorganisatie gemeente Hoogezand-Sappemeer, is belast met zowel de regionale als lokale voorbereiding op en organisatie van bevolkingszorgprocessen (communicatie, publieke zorg, omgevingszorg, informatie en ondersteuning). Dit Netwerkteam draagt zorg voor de advisering, planvorming, beheer, opleiding, training en oefening.
Het regionale Team Bevolkingszorg geeft tijdens een ramp of crisis uitvoering aan de bevolkingszorgprocessen. Het team bestaat uit ongeveer 300 regionaal inzetbare medewerkers van de 23 Groninger gemeenten en is op het gebied van communicatie aangevuld met medewerkers van de samenwerkende crisispartners. Naast het regionale team heeft iedere gemeente ook lokaal nog een klein team van medewerkers die voornamelijk een lokale ondersteunende rol hebben voor het GBT in hun gemeente.

Wat wilden we bereiken?

- Goede voorbereiding op incidenten, rampen en crises door planvorming, OTO, advisering, evaluatie en de organisatie van het Team Bevolkingszorg.
- Een adequaat en effectief regionaal Team Bevolkingszorg bestaande uit regionale expertteams die binnen VRG snel kunnen worden ingezet om de kwaliteit en flexibiliteit te leveren voor gemeenten.

Wat hebben we er voor gedaan?

<u>Organisatie Team Bevolkingszorg</u>
Het Team Bevolkingszorg is grotendeels op sterkte en opgeleid. Mede op basis ervaringen bij inzetten bij incidenten als ook de systeemtest kan gesteld worden dat in 2015 opnieuw een flinke stappen vooruit zijn gezet. Het vinden en behouden van voldoende en goede medewerkers, binnen het team bevolkingszorg o.a. op het vlak van communicatie is een punt van aandacht. Daarnaast zijn stappen gezet in de samenwerking in 3Noord-verband.
De GKG, met inbegrip van het Team Bevolkingszorg, wordt steeds meer als een volwaardige crisispartner gezien. De professionaliseringsslag van het Team Bevolkingszorg heeft hieraan nadrukkelijk bijgedragen. Maar bijvoorbeeld ook de ontwikkeling dat bevolkingszorg sinds medio 2014 vanaf “middelincident” wordt mee-gealarmeerd en daardoor de samenwerking tussen bevolkingszorg en de andere hulpdiensten steeds meer vanzelfsprekend is geworden. Het

Netwerkteam GKG telde in 2015 in totaal 9 medewerkers (7,65 fte) en een tweehoofdige directie (± 0,2 fte).

Het aantal Alarmeringen voor het Team Bevolkingszorg (in het bijzonder de OvD) bedroeg 95. Het gaat om allerlei soorten meldingen, variërend van “contact opnemen met...” tot GRIP 1. Ongeveer 2/3 van de meldingen was voor het team Oost Groningen en de rest voor het team West Groningen (incl. gemeente Groningen). In bijna de helft van de gevallen leidde dit tot een feitelijke inzet. In andere gevallen is na overleg, meestal met de OvD, besloten dat de inzet van bevolkingszorg op dat moment niet nodig was.

Het Team Bevolkingszorg telde in 2015 33 regionale functies met plaats voor 291 functionarissen. In 2015 telde het team 276 medewerkers. Hiervan werden 260 door de gemeenten geleverd en 16 door de overige crisispartners. Daarnaast waren in 2015 bij gemeenten nog 271 lokale medewerkers die een (reguliere) rol kunnen vervullen bij een crisis (bode, receptionist, geo-medewerker e.d.)

Op 3 juli 2015 heeft het algemeen bestuur ingestemd met een tussenstap in de transitie van de GKG naar VRG. Deze tussenstap komt neer op het handhaven van de huidige zelfstandige positie van de GKG als onderdeel van de gemeenschappelijke regeling VRG. Hierbij is gekozen voor VRG als gastorganisatie in plaats van de gemeente Hoogezand-Sappemeer. Eind 2015 is de GKG verhuisd naar VRG.

Opleiden, trainen en oefenen
In 2015 is een vervolg gegeven aan het Opleiden, Trainen en Oefenen (hierna: OTO) van de functionarissen en teams binnen het in 2014 gestarte regionale team Bevolkingszorg. Hierbij zijn de leerpunten uit de systeemtest 2014 meegenomen. Daarbij is o.a. extra aandacht besteed aan de stafsectie en het team (crisis)communicatie. Eind 2014 is het project crisiscommunicatie afgerond en is de organisatie voor crisiscommunicatie volledig in beheer gekomen bij de GKG. Daarnaast is een bijdrage geleverd aan de gezamenlijke OTO activiteiten van VRG.
De deelname aan OTO activiteiten blijft een doorlopend punt van aandacht.
Het aantal OTO activiteiten binnen het team bevolkingszorg bedroeg 102. Hiervan waren 74 activiteiten alleen voor bevolkingszorg en 28 activiteiten betroffen de deelname aan multidisciplinaire activiteiten zoals GBT oefeningen en de CoPI oefenweek. Het deelnamepercentage aan OTO activiteiten team bevolkingszorg was 74%.

Planvorming
In april is het nieuwe plan van aanpak voor de Nafase/Herstelzorg in het Directieberaad vastgesteld, dit plan van aanpak bevat het geheel aan maatregelen na de operationele fase van een incident. Met de vaststelling van dit plan is de planvorming voor Bevolkingszorg volledig vernieuwd en in lijn gebracht met de visie-elementen en prestatie-eisen van Bevolkingszorg op Orde 2.0.
Binnen het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing is intensief meegewerkt aan de totstandkoming en actualisatie van de multidisciplinaire planvorming zoals de dertien rampbestrijdingsplannen, de zeven incidentbestrijdingsplannen (w.o. grootschalige uitval stroom, aardbevingen), het Beleidsplan Veiligheidsregio Groningen 2016-2019, het Regionaal Risicoprofiel en het Beleidsplan opleiden, trainen en oefenen 2016 – 2019 Veiligheidsregio Groningen.

Wat heeft de uitvoering gekost?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten binnen het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing opgenomen:

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Baten	810	810	810	-
Lasten	967	967	877	90
Resultaat voor reserve mutaties	**-157**	**-157**	**-67**	**90**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	157	157	157	-
Reserve mutaties	**157**	**157**	**157**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**90**	**90**

Het financiële resultaat van 90 duizend euro wordt toegelicht in de jaarrekening.

2.9 GHOR

Programma:	Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio
Portefeuillehouder:	R. Michels
Directeur:	M. ter Harmsel jan-okt/J. Rietveld nov-dec

Sinds 2014 valt de GHOR onder twee gemeenschappelijke regelingen. De bestuurlijke inbedding is belegd in VRG. De burgemeesters van de 23 Groninger gemeenten vormen het algemeen bestuur en zijn daarmee onze opdrachtgever.
De organisatorische inbedding is geregeld in de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg (hierna: PG&Z). De GHOR is een onderdeel van de GGD en valt daarmee organisatorisch onder PG&Z. In deze regeling fungeert de gemeente Groningen als centrumgemeente.
Om binding tussen beide gemeenschappelijke regelingen en de daarbij behorende werkvelden te behouden neemt de portefeuillehouder GHOR deel aan de vergadering van het dagelijks bestuur van PG&Z en het dagelijks bestuur van VRG.

Wat wilden we bereiken?

De GHOR wil:

- Effectieve en efficiënte coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Hoogwaardige advisering van andere overheden en organisaties binnen het taakveld.

Wat hebben we er voor gedaan?

Netwerkorganisatie
De GHOR is de verbindende schakel tussen veiligheid en zorg. Binding en samenhang zijn wat de GHOR betreft de leidende principes. Met de multidisciplinaire partners binnen VRG wordt de continuering en verdere uitwerking van samenwerking verder vormgegeven. Op het gebied van de zorg is de GHOR de verbindende schakel tussen de verschillende partners in de witte keten. Hierin ligt een belangrijke rol voor de GHOR weg gelegd: coördinatie, sturing en regie van de geneeskundige hulpverlening. In de vorm van convenanten zijn afspraken gemaakt met de acute zorgpartners alsook met de partners in de Verpleging en Verzorging-sector. Continuering en onderhoud van deze afspraken heeft in 2015 centraal gestaan.

Opleiden, trainen en oefenen
Opleiden, trainen en oefenen is in feite een continue proces. Gedurende het jaar vinden opleidingen, trainingen en oefeningen plaats, zowel op mono- als multidisciplinair gebied. Om bekwaam te blijven hebben de GHOR-functionarissen aan diverse trainingen en oefeningen deelgenomen, zowel mono- als multidisciplinair.

Het GHOR-bureau is bezig met een kwaliteitsslag om de GHOR-organisatie en haar functionarissen beter toe te rusten op hetgeen er van de GHOR verwacht wordt. Dit wordt gedaan aan de hand van de BOB-structuur. Eerst beeldvorming, daarna oordeelsvorming en vervolgens besluitvorming. De beeldvorming is opgepakt in de vorm van scholing aan de hand van het zogenaamde 13-stappenmodel. Dit is een model waarin alle benodigde stappen worden doorlopen om op basis van de wettelijke taken en verantwoordelijkheden een juiste inschatting te maken van wat ons bedreigd, hoe erg dat is en welke middelen we moeten inzetten om de ramp of crisis te bestrijden.

Incidenten en evalueren
Het afgelopen jaar hebben zich (tot op heden) weinig GRIP situaties voorgedaan. De meeste GRIP situaties worden multidisciplinair geëvalueerd door de evaluatorenpool van VRG. Enkele GHOR medewerkers nemen deel aan deze evaluatorenpool en leveren hun bijdrage aan deze evaluaties. Binnen de GGD is het incident met Brocacef-naalden geëvalueerd. Ook hier heeft de GHOR een bijdrage geleverd.

Aardbevingen
Dit onderwerp staat hoog op de agenda binnen de regio. Op dit moment wordt het Incidentbestrijdingsplan Aardbevingen van VRG herzien. Ook zorginstellingen (verpleeg- en verzorgingstehuizen, verstandelijk gehandicaptensector en GGZ) zijn via het platform COBRA bezig met voorbereidingen op dit gebied. De NAM sluit zo nodig aan bij overleggen van het platform COBRA. De ziekenhuizen, de huisartsen, de GGD en de RAV worden hierover geïnformeerd. Ook is een netwerkbijeenkomst voor COBRA-bestuurders in het aardbevingen gebied georganiseerd.
Ook de GGD wordt op verschillende manieren geconfronteerd met aardbevingen. Enerzijds omdat de GGD diverse locaties in het gebied heeft en de bedrijfscontinuïteit in gevaar kan komen. Anderzijds omdat de GGD als regionale gezondheidsdienst gemeenten en organisaties kan ondersteunen met haar kennis en kunde. Er is een GGD-werkgroep ingesteld die dit inzichtelijk maakt.

Project Sociale media en gezondheidsprocessen
Beeldvorming bij incidenten is in de praktijk vaak lastig. De sociale media leveren vaak een extra stroom aan informatie op bij incidenten. In 2014 is door de GHOR in samenwerking met adviesbureau VDMMP onderzocht op welke wijze deze informatie te gebruiken is om de acute en publieke hulpverlening beter te ondersteunen. Onder meer is stilgestaan bij de informatiepositie binnen de organisatie én het netwerk. Ook is een goede basis gelegd voor een operationele omgevingsanalyse. Een omgevingsanalyse die niet alleen relevant voor de GHOR is, maar ook voor haar partners in de crisisbeheersing. 2016 staat in het teken van verdere ontwikkeling en positionering hiervan binnen de crisisbeheersingsorganisatie. Een innovatieve ontwikkeling waar ook in de rest van Nederland vraag naar is.

Advisering bij evenementen
In de gehele regio vinden veel evenementen plaats. De GHOR adviseert gemeenten over de gezondheidskundige aspecten bij het verlenen van evenementenvergunningen. De kaders van deze gezondheidskundige aspecten zijn in het voorjaar van 2015 herzien en vastgelegd in de Leidraad Gezondheidskundige Advisering bij Publieksevenementen.
Op dit moment wordt onder regie van VRG gewerkt aan een multidisciplinaire evenementenkalender en aan een verbetering van multi advisering bij grote evenementen. De GHOR is samen met de multi partners vertegenwoordigd in een werkgroep.
Na het monstertruck-incident te Haaksbergen is een toenemende belangstelling te constateren voor evenementenveiligheid. We zien dit terug in het aantal adviesaanvragen. Evenementenveiligheid vraagt vooral om afstemming met de andere hulpdiensten.

Wettelijke plannen
Binnen VRG zijn de wettelijke plannen ‘’het regionaal risicoprofiel” en het “regionaal beleidsplan” herzien. Deze bevinden zich nu in het bestuurlijk besluitvormingsproces.
De actualisatie en herziening van rampbestrijdingsplannen is een doorlopend proces. Noemenswaardige plannen zijn het incidentbestrijdingsplan Euroborg en het rampbestrijdingsplan Chemie Park Delfzijl. Het incidentbestrijdingsplan Euroborg is voortgekomen uit een aantal losse voorbereide scenario’s. Gezien de risico’s die een voetbalstadion met zich meebrengt tijdens voetbalwedstrijden is gekozen om de bestaande scenario’s nogmaals tegen het licht te houden en te

verwerken in een voor de hulpdiensten herkenbaar format, zijnde het format van een incidentbestrijdingsplan.
Het rampbestrijdingsplan Chemie Park Delfzijl was een bestaand plan wat herzien is. Bijzonder aan dit plan is dat het niet 1 VR-plichtig bedrijf betreft, maar een cluster aan VR-bedrijven, waarbij ook de andere bedrijven op hetzelfde bedrijventerrein in het plan zijn opgenomen.
In Noord Nederlands verband is het plan Stroomuitval opgesteld. Dit is het eerste plan dat in Noord Nederland gezamenlijk is opgesteld. In de toekomst zullen meerdere plannen in dit verband opgesteld worden. Halverwege 2015 is het Protocol Maatschappelijke Incidenten geactualiseerd, met name in verband met wijzigingen in het zorgstelstel. Inhoudelijk is het protocol niet gewijzigd.

Wat heeft de uitvoering gekost?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten binnen het programma GHOR opgenomen:

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Baten	1.770	1.770	1.770	-
Lasten	1.770	1.770	1.597	174
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**174**	**174**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	-	-
Reserve mutaties	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**174**	**174**

Het financiële resultaat van 174 duizend euro wordt toegelicht in de jaarrekening.

3 Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voorgeschreven dat in het jaarverslag wordt ingaan op de lokale heffingen. Het belangrijkste doel van VRG is de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding & crisisbeheersing.
De GHOR en GK maken bestuurlijk gezien deel uit van VRG. De GHOR maakt organisatorisch deel uit van de GGD. De GK voert haar taken zelfstandig uit vanuit een centrumorganisatie.
In de gemeenschappelijke kosten zijn ook de kosten van de GHOR en GK opgenomen. De voor de uitvoering van de taken van VRG gemaakte kosten worden onder aftrek van rijksbijdragen toegerekend via een verdeelsleutel aan de afnemende gemeenten. De verdeelsleutel is een mix van inwonerbijdrage en een verdeelsleutel die samenhangt met het fictief aandeel brandweerzorg in het gemeentefonds. De gemeenten zijn in 2015 zelf verantwoordelijk voor de huisvestingskosten, deze zijn niet meegenomen in deze jaarrekening. Naast genoemde kostenverrekening komen geen door het Veiligheidsbestuur, vast te stellen gebonden of vrij besteedbare lokale heffingen voor.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het BBV schrijft voor dat er in de jaarrekening een beoordeling geven wordt van het weerstandsvermogen die aangeeft hoe robuust de begroting is. Een robuuste begroting houdt, volgens de BBV-voorschriften in dat niet elke financiële tegenvaller in de begroting de organisatie dwingt tot bezuinigen. De beoordeling van het weerstandsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit: de weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- Een inventarisatie van de risico's.

In 2015 is met het algemeen bestuur de beleidsnota omtrent risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. De nota heeft een meerjarig karakter en wordt tenminste eenmaal per vier jaar herzien. De bijlage met actuele risico's wordt periodiek geactualiseerd. Hierover wordt in de bestaande verantwoordingsstukken van de P&C-cyclus (jaarrekening, begroting) gerapporteerd. Wanneer een onderwerp tussentijds tot een hoog risico leidt voor de organisatie zal deze afzonderlijk aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.
RG hanteert de volgende begrotingsdiscipline:
De exploitatie van VRG bestaat uit gemeenschappelijke taken, gefinancierd volgens de verdeelsleutel middelen cluster OOV in het gemeentefonds en een Brede Doeluitkering Rijksbijdrage (hierna: BDuR). Voor deze taken is egalisatie van niet-begrote baten en lasten via een algemene reserve toegestaan. Als de afwijkingen op gemeenschappelijke taken de grenzen van de algemene reserve te buiten gaan, worden deze ook met de deelnemende gemeenten verrekend. Het financiële beleid is erop gericht dergelijke nacalculatorische verrekeningen tot een minimum beperkt te houden.
Binnen de exploitatie van de gemeenschappelijke taken wordt een "gesloten circuit" onderkend. Met gesloten circuit wordt bedoeld dat voor- en nadelen in de exploitatie van een bepaalde activiteit als gevolg van risico's en andere onzekerheden, afgedekt dienen te worden binnen de middelen, die voor deze activiteit beschikbaar zijn. Het volgende gesloten circuit worden onderkend

Omschrijving	**Reden gesloten circuit**
Subsidie aardbevingsdeskundigheid	Taken in opdracht van subsidiegever

Niet bestede subsidiegelden worden toegevoegd aan de post vooruit ontvangen middelen, waarvan de besteding gebonden is aan de voorwaarden van de subsidiegever.
Het weerstandsvermogen van een organisatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit (vrij beschikbare reserves)}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit (uitkomst risico analyse)}}$$

Gezien het huidig economisch klimaat verwachten gemeenten in toenemende mate dat gemeenschappelijke regelingen risicobewust handelen en de gevolgen van financiële calamiteiten zoveel mogelijk zelf opvangen. Om die reden is een zekere buffer aan te raden. Het algemeen bestuur heeft deze buffer voor VRG vastgesteld op een ratio tussen de 1,0 en 1,4.

Beschikbare weerstandscapaciteit van VRG

In onderstaand overzicht staan de reserves waarover VRG ultimo 2015 beschikt. Daarin zijn de nog door het algemeen bestuur goed te keuren bestemmingsvoorstellen van 2015 zoals in de jaarrekening opgenomen reeds verwerkt, resulterende in het weerstandsvermogen:

Reserves	31-12-2014	Bestemming resultaat 2014	1-1-2015	Onttrekking 2015	31-12-2015	Bestemming resultaat 2015	1-1-2016	Weerstandsvermogen
Algemene reserves								
Veiligheidsregio	595	2.360	2.955	- 1.000	1.955	111	2.066	2.065
Gemeentelijke Kolom	-	157	157	-157	-	100	100	100
Totaal algemene reserves	**595**	**2.517**	**3.112**	**- 1.157**	**1.955**	**211**	**2.166**	**2.166**
Bestemmingsreserve								
Materieel VRG	2.011	-	2.011	-	2.011	-	2.011	-
BTW Gem. Kolom	-	129	129	-	129	-	129	129
Frictiekosten	101	461	562	- 371	191	-	191	-
Nieuw Beleid	-	-	-	-	-	386	386	-
BTW GHOR	-	-	-	-	-	210	210	-
Oefenen Gem. Kolom	17	-17	-	-	-	-	-	-
Totaal bestemmingsreserve	**2.129**	**573**	**2.702**	**- 371**	**2.331**	**596**	**2.927**	**129**
Totale reserves	**2.724**	**3.090**	**5.814**	**- 1.528**	**4.285**	**807**	**5.092**	**2.294**

Tot het weerstandsvermogen worden beide algemene reserves gerekend en de bestemmingsreserve BTW Gemeentelijke Kolom. De algemene reserve Veiligheidsregio is beschikbaar voor alle programma's om een tekort in de exploitatie op te vangen en ter dekking van de risico's.
De algemene reserve Gemeentelijke Kolom is expliciet benoemd om het beoogde tekort op de exploitatie in de begroting 2016 te compenseren. Dit is bestuurlijk vastgelegd in de begroting 2016.
Tot het weerstandsvermogen wordt niet gerekend:

- De bestemmingsreserve materieel VRG is (grotendeels) bestemd om de kapitaallasten op de toekomstige investeringen te kunnen dekken. Het gaat hierbij om activa die door het Rijk zijn

geschonken waarvoor vervanging voor eigen rekening komt. VRG stelt een meerjaren-investeringsbegroting op, die inzicht geeft in toekomstige uitputting van deze reserve.

- De bestemmingsreserve frictiekosten is bestemd om de ontmantelingskosten van de voormalige regionale brandweer voor het jaar 2016 aan de gemeente Groningen te vergoeden.
- De bestemmingsreserve BTW Gemeentelijke Kolom is bestemd om de BTW lasten te dekken wanneer van de fiscus geen verrekening met het BTW-compensatiefonds mag plaatsvinden.
- De bestemmingsreserve BTW GHOR is bestemd om de btw lasten over de in 2016 te verwachten personeelskosten van de GHOR op te vangen.
- De bestemmingsreserve voor nieuwe beleidsontwikkelingen is bestemd om de door het bestuur geaccordeerde besluiten omtrent brandweerzorg Eemshaven, huisvesting en opleidingskosten in 2016 te financieren.

Vanuit de resultaatsbestemming 2015 worden de volgende voorstellen gedaan:

<u>Algemene reserve</u>

- Aan de algemene reserve Veiligheidsregio 111 duizend euro toe te voegen uit het resultaat van het programma brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie (30 duizend euro) en het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing (81 duizend euro).
- Aan de algemene reserve Gemeentelijke Kolom 100 duizend euro toe te voegen uit het resultaat van het programma Gemeentelijke Kolom (90 duizend euro) en uit het resultaat programma brandweer (10 duizend euro). Hiermee kan het begrotingstekort voor 2016 worden opgevangen.

<u>Bestemmingsreserve</u>

- Een reserve BTW GHOR te vormen voor een bedrag van 210 duizend euro vanuit het resultaat van het programma GHOR (174 duizend euro) en het programma brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie (36 duizend euro). Hiermee is de reserve afdoende om de btw lasten van de GHOR voor de inzet van personeel vanuit de GGD in 2016 te dekken.
- Een reserve nieuw beleid te vormen voor een bedrag van 386 duizend euro ten aanzien van de volgende geaccordeerde bestuursvoorstellen:
    - Adequate brandweerzorgvoorziening in de Eemshaven middels een investering in brandveilig ondernemen, 175 duizend euro.
    - Formatie huisvesting van 1,5 fte, 60 duizend euro.
    - Invlechten opleidingskosten, 151 duizend euro.

Hiermee kunnen de kosten voor nieuw beleid in 2016 worden gedekt zonder uitzetting van de begroting. Deze reserve wordt gevormd uit het resterende resultaat van het programma brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie.

Toelichting op de risico's

De risico's voor uitvoering van de veiligheidsregio-taken worden conform vastgesteld beleid gemonitord in het kader van de P&C cyclus. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de risico's die VRG onderkent met mogelijke financiële consequenties:

Risico's	Actueel vanaf	Bedrag (x € 1.000)	Kans
FLO-ontwikkelingen	2015	PM	Hoog
Paraatheid	2015	PM	Hoog
Arbeidshygiëne/ RI&E	2015	300	Hoog
Inzet en evaluatie bij grote calamiteiten	2014	250	Hoog
Claims van derden	2014	250	Midden
Claims van eigen personeel	2014	300	Hoog
Versneld afschrijven materieel	2014	150	Hoog
BRZO subsidie	2015	200	Hoog
Overdracht MkNN naar LMO	2014	200	Hoog
Huisvestingstransities	2014	PM	Midden
Organisatorische wijzigingen	2014	PM	Midden
Totaal		**1.650**	

De risico's worden in bijlage V van de jaarrekening verder toegelicht.

Beoordeling toereikendheid weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen komt uit op 1,39 beschikbare weerstandscapaciteit (reserves: 2.294) gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit (risico's: 1.650). Hiermee valt de ratio binnen de door het algemeen bestuur vastgestelde bandbreedte van 1,0 en 1,4. Waarbij de kanttekening te plaatsen is dat er een aantal risico's worden onderkent waarvan niet in te schatten is wat de kosten zullen zijn bij optreden.

Kengetallen	2014	Begroting 2015	2015
Netto schuldquote	17,0%	18,3%	17,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	17,0%	18,3%	17,2%
Solvabiliteitsratio	59,2%	56,1%	53,7%
Structurele exploitatieruimte	5,1%	-0,4%	0,5%
Grondexploitatie	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De solvabiliteitsratio is in 2015 gedaald ten opzichte van 2014 met 5,5% als gevolg van het bestuursbesluit op 16 oktober 2015 om vanuit het financiële resultaat 2014 1 miljoen euro terug te laten vloeien richting de gemeenten.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gebouwen waarin VRG is gehuisvest zijn in eigendom van de gemeenten. De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van deze gebouwen ligt bij deze gemeenten. Alleen de BTW-lasten op de onderhoudskosten worden door VRG aan de gemeenten vergoed.
VRG is wel verantwoordelijk voor het onderhouden van het van de in 2014 van gemeenten overgenomen materieel. Het onderhoud van dit materieel vindt plaats conform de

onderhoudskalender. De investeringscyclus van dit materieel waaraan veelal een aanbestedingstraject gekoppeld is wordt voortvarend opgepakt.

3.4 Financiering

Het treasurystatuut van de gemeenschappelijke regeling is vanaf 1 januari 2014 van toepassing. Hierin is bepaald dat VRG haar investeringen in beginsel financiert uit eigen middelen. Daarnaast regelt het statuut dat wanneer de eigen financieringsmiddelen ontoereikend zijn, voor investeringen aanvullende financiering kan worden aangetrokken. Het statuut is 6 december 2013 vastgesteld door het algemeen bestuur. Eind 2015 stonden er twee leningen in de boeken voor een totaalbedrag van 5 miljoen euro. Deze zijn in 2014 aangetrokken om een deel van de overgenomen activa van de gemeenten te financieren.

Liquiditeitspositie

In 2015 zijn er geen kortlopende financiële middelen aan getrokken. Door een adequaat treasurybeleid worden de financiële middelen optimaal ingezet.

Kasgeldlimiet

Op grond van de wet financiering decentrale overheden (hierna: wet Fido) dient de begroting en de jaarverantwoording inzicht te verschaffen in de kasgeldlimiet over het afgelopen jaar en de renterisiconorm voor de komende 4 jaar van de organisatie. Bij de berekening is de primaire (programma-)begroting van het betreffende jaar uitgangspunt. De kasgeldlimiet beperkt de omvang van vlottende schulden ten opzichte van de begroting en de vlottende middelen.

Kasgeldlimiet 2015				Bedrag (*€1.000)
Begrotingstotaal	41.533			
Voorgeschreven percentage	8,20%			
Kasgeldlimiet	3.406			
Overzicht kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gem. netto vlottende schuld	-2.579	-2.487	-3.107	-1.553
Kasgeldlimiet	3.406	3.406	3.406	3.406
Ruimte onder kasgeldlimiet	5.985	5.893	6.513	4.959

Netto vlottende schuld

Door een verdere implementatie van het softwarepakket Proquro is er een efficiëntere facturenstroom opgang gekomen, waardoor de inkomende facturen sneller afgehandeld worden. Overeenkomstig de liquiditeitsplanning komen de vlottende middelen binnen. Halverwege de eerste maand van elk kwartaal wordt de gemeentelijke bijdrage gefactureerd.
Met de huisbankier, BNG bank, is er een krediet- en depotarrangement vastgelegd van 3,3 miljoen euro voor de kortlopende negatieve saldi in rekening-courant. Zoals verder uit het bovenstaande overzicht blijkt, blijven we ruim onder de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm schrijft voor hoeveel maximaal geleend mag worden voor een periode langer dan 1 jaar.

Renterisico norm				(Bedrag *1.000)
Jaar	2016	2017	2018	2019
Begrotingstotaal	44.855	45.370	46.146	46.436
Voorgeschreven percentage	20%	20%	20%	20%
Risico norm	8.971	9.074	9.229	9.287
Rente herzieningen	5	5	5	5
Aflossingen	0	0	0	2.500
Rente risico	5	5	5	2.505
Renterisico norm	8.971	9.074	9.229	9.287
Rente risico	5	5	5	2.505
Ruimte onder de renterisico norm	8.966	9.069	9.224	6.782

Opm.: de leningen en aflossingen van in 2016 af te sluiten geldleningen t.b.v. financiering kazernes zijn niet in dit overzicht opgenomen.
Uit het overzicht blijkt dat het risico bij herfinanciering ruim binnen de renterisiconorm blijft.

3.5 Bedrijfsvoering

Binnen die diensten Bedrijfsvoering en DPOO worden alle ondersteunende taken verricht waaronder financiën, personeelszaken, facilitaire zaken en informatiemanagement en inkoop.
In 2015 is de aandacht vooral gericht geweest op:

- Bedrijfsvoeringprocessen verder stroomlijnen.
- Efficiënter inkoopproces met als doel de betaaltermijnen te bekorten.
- Voorbereiding getroffen op een grote organisatie evaluatie.
- Digitalisering van processen en zaakgericht werken.
- Informatieveiligheid verbeteren.
- Eerste grote aanbestedingstrajecten succesvol afgerond.
- Het inrichten van contractbeheer en contractmanagement.
- De discussie over de richting waarin de technische dienst zich naar de toekomst moet ontwikkelen.
- De voorbereiding op de besluitvorming omtrent de overname van de huisvesting
- Doorontwikkeling PPMO.
- Digitalisering P-processen.
- Arbobeleid.

3.6 Rechtmatigheid

Uit oogpunt van rechtmatigheid zijn per 1 januari 2014 een financiële- en een controleverordening (ex. Artikel 212 en 213 van de Gemeentewet) van toepassing, deze zijn vastgesteld in de vergadering van 6 december 2013 van het algemeen bestuur.

3.7 Grondbeleid

In 2015 heeft VRG geen grond aangekocht en was geen eigenaar van panden (kazernes) of de grond waarop deze gevestigd is.

3.8 Verbonden partijen

In 2015 heeft VRG via de “Samenwerkingsovereenkomst MkNN” een belang in de Stichting Beheer Openbare Voorziening Meldkamer Noord-Nederland, gevestigd te Drachten.
De Stichting MkNN heeft als doel: het verwerven, het beheren en verhuren van een register goed ten behoeve van de MkNN. Vanaf 2011 is gestart met de activiteiten van de stichting. De stichting is een onderneming zonder winststreven en keert het overgebleven resultaat uit aan de deelnemende partijen. Het eigen vermogen einde boekjaar 2015 en het resultaat over het boekjaar 2015 zijn derhalve nihil.

Jaarrekening

4 Balans en toelichting

ACTIVA	31-12-2015	31-12-2014	PASSIVA	31-12-2015	31-12-2014
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiële vaste activa	*13.408*	*13.880*	*Algemene reserve*	*1.954*	*595*
			Bestemmingsreserves	*2.330*	*2.128*
			Resultaat voor bestemming	*807*	*3.089*
			Voorzieningen	*1.153*	*1.030*
			Vaste schulden	*5.000*	*5.000*
Totaal vaste activa	**13.408**	**13.880**	**Totaal vaste passiva**	**11.245**	**11.842**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Uitzettingen < 1 jaar	2.311	2.471	*Schulden < 1 jaar*	4.490	*4.825*
Liquide middelen	*16*	*316*			
Totaal vlottende activa	**2.327**	**2.787**	**Totaal vlottende passiva**	**4.490**	**4.825**
Totaal activa	**15.734**	**16.668**	**Totaal passiva**	**15.734**	**16.668**

Vaste activa

Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen 2015	Onderhanden 2015	Boekwaarde Desinv. 2015	Afschrijvingen 2015	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-
Grond, weg- en waterb. werken	-	-	-	-	-	-
Vervoermiddelen	10.181	645		29	1.303	9.494
Machines, apparaten en installaties	1.642	476	130	87	365	1.795
Overige materiële vaste activa	2.058	253	164	-	355	2.119
Totaal	**13.880**	**1.373**	**294**	**116**	**2.024**	**13.408**

Een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in bijlage II.
De boekwaarde van de vaste activa is in 2015 afgenomen waaruit blijkt dat de herinvesteringscyclus nog niet volledig op gang gekomen is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	31-12-2015	31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	747	1.058
Uitzettingen in Rijks schatkist	1.559	1.226
Overige vorderingen	4	187
Totaal	**2.311**	**2.472**

De vordering op openbare lichamen heeft betrekking op de afwikkeling van de opleidingskosten van vrijwilligers met de gemeenten. Daarnaast een btw vordering op de belastingdienst inzake de GKG van en een nog te ontvangen subsidie inzake impuls omgevingsveiligheid.
Ultimo 2015 is 85% van het debiteurensaldo een vordering op een andere veiligheidsregio. Gelet op het karakter en kredietwaardigheid van deze debiteuren wordt hiervoor geen voorziening getroffen.

Liquide middelen

	31-12-2015	31-12-2014
Bank en girosaldi	13	313
Kas	3	3
Totaal	**16**	**316**

Dit betreft de saldi de bankrekeningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (hierna: BNG) en Triodos bank en het kassaldo.

Er is een overeenkomst met de BNG inzake de toepassing van het schatkistbankieren.
Zodra het banksaldo boven de 300 duizend euro uitkomt wordt het hogere saldo automatisch door de BNG afgeroomd.

Vaste passiva

Algemene reserve

	31-12-2014	Res. bestemming 2014	1-1-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2015
Veiligheidsregio	595	2.359	2.954	-	1.000	1.954
Gemeentelijke Kolom	0	157	157	-	157	0
Totaal	**595**	**2.516**	**3.111**	**-**	**1.157**	**1.954**

De bestemming van het resultaat 2014 is verwerkt conform vaststelling van de jaarrekening 2014.
De onttrekking aan de algemene reserve Veiligheidsregio is gedaan op basis van het bestuursbesluit op 16 oktober 2015 om vanuit het financiële resultaat van 2014 één miljoen euro terug te laten vloeien richting de gemeenten.
De onttrekking uit de algemene reserve Gemeentelijke Kolom is conform de begroting 2015. Deze diende ertoe de begroting van de Gemeentelijke Kolom sluitend te krijgen.

Bestemmingsreserve

	31-12-2014	Res. bestemming 2014	1-1-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2015
Materieel VRG	2.011		2.011	-	-	2.011
Frictiekosten	101	461	562	-	371	191
BTW Gemeentelijke Kolom	-	129	129	-	-	129
Oefenen Gemeentelijke Kolom	17	-17	-	-	-	-
Totaal	**2.128**	**573**	**2.702**	**-**	**371**	**2.330**

De bestemming van het resultaat 2014 is verwerkt conform vaststelling van de jaarrekening 2014.
De onttrekking uit de bestemmingsreserve frictiekosten is gedaan in overeenstemming met het bestuursbesluit van 4 juli 2014 en valt vrij in het resultaat van 2015.

Voorzieningen

	31-12-2014	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2015
BTW herziening kazernes	612	-	-	-	612
Personeel gerelateerd	309	231	-	-39	501

Afbouwregeling vrijwilligers	109	-	-	-69	40
Totaal	**1.030**	**231**	**-**	**-108**	**1.153**

BTW herziening kazernes
VRG compenseert de gemeenten die een brandweerkazerne hebben gebouwd of verbouwd na 2004. In het geval dat de gemeente het bedrag aan BTW van deze bouwactiviteiten terug moet betalen aan de fiscus. De gesprekken met de belastingdienst zijn grotendeels gevoerd maar hebben nog niet tot een beschikking geleid. Vooruitlopend op deze beschikking is in 2014 een voorziening getroffen.

Personeel gerelateerd
Deze voorziening bestaat uit twee elementen: een voorziening voor opgelopen gezondheidsschade door medewerkers en de WW verplichting voor voormalige werknemers.
Twee medewerkers van VRG hebben gezondheidsschade opgelopen door het uitoefenen van hun beroep. In één geval weigert de verzekeraar over te gaan tot een schade-uitkering. In het andere geval heeft VRG besloten een coulancebetaling aan de medewerker te doen.
VRG is eigenrisicodrager voor de WW. Aan medewerkers waarvan afscheid wordt genomen (ook na een tijdelijk dienstverband) moet een WW-uitkering worden betaald hiervoor is een voorziening getroffen.

Afbouwregeling vrijwilligers
In 2014 is de regeling vrijwilligers vastgesteld, hierin zijn de vergoedingen voor de verschillende activiteiten voor de vrijwillige brandweer opgenomen. Hiermee zijn eerdere regelingen van de gemeentelijke brandweerkorpsen vervallen. Via het sociaal statuut worden vrijwilligers in de periode 2014-2017 gecompenseerd voor een inkomstendaling. De voorziening ultimo 2015 bestaat uit de te verwachte betaling voor de jaren 2016 en 2017, de aanwending heeft betrekking op de vergoeding over 2015.

Vaste schulden

	31-12-2014	Opgenomen	Afgelost	31-12-2015
Banklening BNG I	2.500	-	-	2.500
Banklening BNG II	2.500	-	-	2.500
Totaal	**5.000**	**-**	**-**	**5.000**

De ingangsdatum van de beide leningen is 28 februari 2014.
De aangegane looptijd bedroeg respectievelijk 2 en 5 jaar met de bijbehorende rentepercentages van 0,79% en 1,50%. Beide leningen zijn aflossingsvrij aangetrokken bij de BNG zonder verstrekking van een onderpand. Lening II zal per 28 februari 2016 worden afgelost.
De rentelasten op jaarbasis van deze leningen bedraagt 57 duizend euro.

Vlottende passiva

Netto schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	31-12-2015	31-12-2014
Overige schulden	4.468	4.825
Bank en girosaldi	22	-
Totaal	**4.490**	**4.825**

De post overige schulden is te categoriseren naar de volgende onderwerpen:

Personeelskosten
Het saldo per einde jaar bestaat voor 1,7 miljoen uit nog af te dragen loonheffingen en pensioenlasten over de salarisbetaling van december en de nog te betalen salarissen aan de vrijwilligers over het vierde kwartaal.
Daarnaast is nog een verplichting opgenomen voor een nabetaling van loonbelasting over 2014 van 43 duizend euro en een bedrag aan af te dragen ZVW werkgeversheffing over 2014 en 2015 van 365 duizend euro. Bij de inrichting van het salarispakket was geen afdracht ZVW premie over de vrijwilligersvergoedingen ingebouwd. Dit hebben we hersteld.

Schuld aan openbare lichamen
De nacalculatie van opleidingskosten met gemeente bedraagt 123 duizend euro. Voor de verrekening van de BTW op de huisvestingslasten kazernes met gemeenten is 84 duizend euro opgenomen. Daarnaast is een schuld aan de gemeente Groningen opgenomen voor de afwikkeling van het programma GHOR van 258 duizend euro en met de gemeente Hoogezand-Sappemeer een bedrag van 200 duizend euro voor de afwikkeling van de kosten voor het programma Gemeentelijke Kolom.

Overige
Dit betreft diverse facturen die in 2016 ontvangen zijn maar waarvan de kosten betrekking hadden op 2015.

Één bankrekening die wordt aangehouden bij de BNG vertoonde ultimo 2015 een creditsaldo.

5 Overzicht van baten en lasten incl. toelichting

Het resultaat na reserve mutaties van de vier programma's is:

Brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie	462
Rampenbestrijding en Crisisbeheersing	81
Gemeentelijke Kolom	90
GHOR	173
Totaal VRG	**807**

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage gemeente	33.547	33.547	33.047	-500
BDuR	6.950	6.950	6.985	35
Overige baten	1.036	1.036	1.354	318
Totale baten	**41.533**	**41.533**	**41.387**	**-146**
Lasten	41.690	41.690	41.154	536
Totale lasten	**41.690**	**41.690**	**41.154**	**536**
Incidentele baten	-	-	137	137
Incidentele lasten	-	-	91	91
Resultaat voor reserve mutaties	**-157**	**-157**	**279**	**436**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	157	157	528	371
Reserve mutaties	**157**	**157**	**528**	**371**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**807**	**807**

Programma: Brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage gemeente	31.724	31.724	31.224	-500
BDuR	5.301	5.301	5.336	35
Overige baten	601	601	1.018	417
Totale baten	**37.626**	**37.626**	**37.578**	**-48**
Lasten	37.626	37.626	37.533	93
Totale lasten	**37.626**	**37.626**	**37.533**	**93**
Incidentele baten	-	-	137	137
Incidentele lasten	-	-	91	-91
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**91**	**91**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	371	371
Reserve mutaties	**-**	**-**	**371**	**371**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**462**	**462**

Brandweerzorg

Binnen brandweerzorg worden alle brandweertaken uitgevoerd, van preventie, pro-actie en preparatie tot aan repressie en nazorg. Dat betekent het ontwikkelen van preventieplannen en deze uitvoeren, toezicht houden en handhaven, repressief personeel opleiden en beoefenen, materieel aanschaffen en onderhouden en uitrukken. Al deze activiteiten zijn ondergebracht in drie sectoren Incidentbestrijding, Risicobeheersing en Operationele Ondersteuning. Deze sectoren worden door twee stafdiensten ondersteund: DPOO en Bedrijfsvoering.
Verreweg het grootste deel van het budget gaat op aan personeelskosten, kosten voor opleiden en oefenen en kosten voor het onderhoud van materieel. Voor VRG werkte eind 2015 719 vrijwilligers 307 dagdienstmedewerkers.

Meldkamerfunctie

De kosten die in 2015 gemoeid zijn met de MkNN bedragen net als in 2014 1,2 miljoen euro. Dit bedrag bestaat uit de salariskosten van de centralisten en ondersteunend personeel, de huisvesting en ICT gerelateerde kosten. De Veiligheidsregio Drenthe, de nationale politie en de stichting MkNN hebben een rol in de uitvoering. Er wordt gewaarborgd dat er een 24-uurs parate schakel is tussen de burgers die om hulp vragen en de diverse brandweerkorpsen. Daarnaast worden hulpverleners begeleid en voorzien van informatie en wordt er voor gezorgd dat er verbindingen is bij grotere calamiteiten.

Specificatie verschil baten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
Bijdrage gemeenten	Nadeel	500
BDuR	Voordeel	35
Subsidie Impuls	Voordeel	159
Detacheringsopbrengsten	Voordeel	205
Overige	Voordeel	53
Totaal	**Nadeel**	**48**

Bijdrage gemeenten (nadeel 500 duizend euro)
Het bestuur heeft in oktober besloten op basis van de tussentijdse rapportage en het te verwachten financieel resultaat over 2015 een bedrag van 500 duizend euro vooruitlopend op de vaststelling van de jaarstukken 2015 terug te laten vloeien naar de gemeenten.

BDuR (voordeel 35 duizend euro)
Na vaststelling van de begroting is er van het ministerie een loon- en prijsindexatie ontvangen waardoor de BDuR uitkering hoger is uitgevallen.

Subsidie Impuls (voordeel 159 duizend euro)
Bij het opstellen van de begroting 2015 was geen zicht op voortzetting van de subsidie impuls omgevingsveiligheid. Deze subsidie is in 2015 gecontinueerd en er is een bedrag van 159 duizend euro ontvangen.

Detacheringsopbrengsten (voordeel 205 duizend euro)
In de begroting zijn alleen die detacheringsopbrengsten opgenomen met betrekking tot de contracten doorliepen in 2015. De opbrengsten vallen hoger uit omdat we er goed in zijn geslaagd boven formatieve medewerkers tegen een financiële vergoeding elders onder te brengen.

Overige (voordeel 53 duizend euro)
Met name de bijdrage van crisispartners is hoger uitgevallen.

Specificatie verschil lasten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
BTW op investeringen	Voordeel	425
Kapitaallasten	Voordeel	723
Landelijke Meldkamer	Voordeel	385
Personeelskosten	Nadeel	177
Huisvestingskosten	Nadeel	220
IM/ICT kosten	Nadeel	268
Juridische kosten	Nadeel	140
Onderzoekskosten	Nadeel	330
Overige kosten	Nadeel	305
Totaal	**Voordeel**	**93**

BTW op investeringen (voordeel 425 duizend euro)
VRG krijgt een lumpsum compensatie van het Rijk voor het niet meer kunnen compenseren van de BTW. Het gehele bedrag aan BTW compensatie wordt pas ingezet naar mate VRG door haar herinvesteringscyclus heen gaat. De gevolgen van het niet meer kunnen compenseren van de BTW komt pas geheel tot uitdrukking in hogere kapitaallasten als alle activa een keer vervangen is. Op basis van de huidige kapitaallasten bedraagt het voordeel 425 duizend euro.

Kapitaallasten (voordeel 723 duizend euro)
De rente en afschrijvingskosten vallen lager uit, er wordt gewerkt aan een visie op het meerjaren-investeringsbeleid. Daarnaast komen voorgenomen herinvesteringen later tot stand, hoewel er in het afgelopen jaar de nodige aanbestedingstrajecten zijn afgerond. VRG krijgt gelet op haar omvang in het kader van rechtmatigheid vaker te maken met vaak tijdrovende aanbestedingstrajecten. Hierdoor duurt het langer voordat de investeringen zijn afgerond en de afschrijvingen starten. In de begroting 2015 is met 3% rente binnen de kapitaallasten gerekend. In werkelijk bedroeg de rente op de twee aangegane leningen 0,79% respectievelijk 1,50%.

Daarnaast hebben we minder geleend vanwege het financiële resultaat van 2014.

Landelijke Meldkamer (voordeel 385 duizend euro)
Sinds 2011 beschikt VRG over een BTW voordeel ten aanzien van de door het Rijk gegeven BTW compensatie op meldkamer activiteiten. Deze middelen zijn door de jaren heen ingezet voor de vorming van de MkNN en de projectkosten regionalisering. In 2015 zijn ze niet ingezet.
Het aantal meldkamers in Nederland wordt teruggebracht naar tien en de meldkamer in Drachten wordt overgedragen aan het Rijk. Na overdracht valt dit jaarlijkse BTW voordeel van 400 duizend euro weg. Op personele inzet van de meldkamer is 15 duizend euro nadeel behaald.

Personeelskosten (nadeel 177 duizend euro)
De salarislasten over 2015 zijn 300 duizend euro lager uitgevallen dan begroot. Ook de kosten voor opleiden vielen 180 duizend euro lager uit. Daar staat tegenover dat we een voorziening eigen risico WW hebben moeten vormen voor een bedrag van 230 duizend euro. Tevens hebben we ZVW premie over de vrijwilligersvergoedingen 2014 na te betalen. De kosten hiervoor bedragen 173 duizend euro. Tot slot hebben we de gemeente Groningen 255 duizend euro voor personele frictiekosten betaald, conform bestuursbesluit.

Huisvestingskosten (nadeel 220 duizend euro)
VRG betaalt voor een bedrag van 160 duizend euro aan werkplekvergoedingen aan gemeenten. Deze kosten zitten niet in de begroting. Daarnaast wordt een extra pand gehuurd voor de huisvesting van dagdienst personeel voor een bedrag van 60 duizend euro.

IM / ICT kosten (nadeel 268 duizend euro)
Conform bestuursbesluit is een vergoeding voor frictiekosten aan de gemeente Groningen betaald ten bedrage van 116 duizend euro. Het gaat hier om de niet-personele frictiekosten. Daarnaast hadden we in 2015 eenmalige kosten ten bedrage van 75 duizend euro voor het omzetten van de telefonie van vaste aansluitingen naar mobiele toestellen. Voor het gebruik van onder meer de aardbevingsmonitor en het nieuwe documentmanagementsysteem is 78 duizend euro uitgegeven.

Juridische kosten (nadeel 140 duizend euro)
In 2015 was sprake van extra juridische kosten in verband met het gaswinningsdossier, een kort geding in verband met de aanbesteding van de tankautospuiten en personele dossiers.

Onderzoekskosten (nadeel 330 duizend euro)
In 2015 hebben er een aantal onderzoeken plaatsgevonden door externe partijen onder meer voor de overname van de huisvesting, rookmelderdichtheid, brandweerzorg Eemshaven en de organisatieontwikkeling.

Overige kosten (nadeel 305 duizend euro)
Voor de aanschaf van kleding is in 2015 125 duizend euro extra uitgegeven. Dit moet in samenhang met lagere uitgaven in 2014 bezien worden. Dit geldt eveneens voor de onderhoudskosten. Hiervoor is 105 duizend euro meer uitgegeven dan begroot. In 2015 is daarnaast 75 duizend euro uitgeven aan huur en herstelkosten van TAS'en in verband met revisies en schades.

Incidentele baten en lasten.

De incidentele baten en lasten hebben volledig betrekking op de verkoop van vaste activa. De baten voor 137 duizend euro betreft de verkoop van voertuigen.

De incidentele lasten komen voort uit de vervanging van de warmtebeeldcamera's, waarvan een deel nog een boekwaarde had. Daarnaast hebben we het aantal ademluchtwerkplaatsen teruggebracht met een afboeking als gevolg.

Reservemutaties

De reservemutaties betreft de vrijval van de frictiekosten aan de gemeente Groningen zoals bestuurlijk in 2014 is vastgesteld.

Programma: Rampenbestrijding en Crisisbeheersing

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage gemeente	423	423	423	-
BDuR	469	469	469	-
Overige baten	435	435	337	-98
Totale baten	**1.327**	**1.327**	**1.229**	**-98**
Lasten	1.327	1.327	1.148	179
Totale lasten	**1.327**	**1.327**	**1.148**	**179**
Incidentele baten	-	-	-	-
Incidentele lasten	-	-	-	-
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**81**	**81**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	-	-
Reserve mutaties	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**81**	**81**

Specificatie verschil baten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
Subsidie aardbevingsdeskundigheid	Nadeel	85
Multidisc. Opl. oefenen trainen	Nadeel	13
Totaal	**Nadeel**	**98**

Subsidie aardbevingsdeskundigheid (nadeel 85 duizend euro)
Voor deze subsidie is een bedrag van 400 duizend euro op jaarbasis beschikbaar gesteld door het ministerie. Begin 2015 is geen volledige personele invulling gegeven aan dit project waardoor niet het volledig beschikbare subsidiebedrag aan kosten is gemaakt.

Multidisc. Opl. oefenen trainen (nadeel 13 duizend euro)
Vanuit het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing wordt deze activiteit uitgevoerd voor meerdere partners van VRG. Doordat deze werkzaamheden goedkoper zijn uitgevoerd blijven de opbrengsten ook achter bij de begroting.

Specificatie verschil lasten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
Subsidie aardbevingsdeskundigheid	Voordeel	85
Multidisc. Opl. Oefenen trainen	Voordeel	15
Overig	Voordeel	79
Totaal	**Voordeel**	**179**

Subsidie aardbevingsdeskundigheid (voordeel 85 duizend euro)
Voor deze subsidie is een bedrag van 400 duizend euro op jaarbasis beschikbaar gesteld door het ministerie. Begin 2015 is geen volledige personele invulling gegeven waardoor niet het volledige subsidiebedrag gedeclareerd is.

Multidisc. Opl. oefenen trainen (voordeel 15 duizend euro)
Zie toelichting baten, niet alle kosten worden doorbelast vandaar dat het bedrag iets hoger is.

Overig (voordeel 79 duizend euro)
De overhead die wordt toegerekend aan het programma crisismanagement is lager dan tot 2014 gebeurde door de gemeente Groningen. Deze historische overhead is wel gecontinueerd in de begroting van het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing. Daarnaast vallen de bijdragen aan derden lager uit dan begroot.

Programma: Gemeentelijke Kolom

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage gemeente	810	810	810	-
BDuR	-	-	-	-
Overige baten	-	-	-	-
Totale baten	**810**	**810**	**810**	**-**
Lasten	967	967	877	90
Totale lasten	**967**	**967**	**877**	**90**
Incidentele baten	-	-	-	-
Incidentele lasten	-	-	-	-
Resultaat voor reserve mutaties	**-157**	**-157**	**-67**	**90**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	157	157	157	-
Reserve mutaties	**157**	**157**	**157**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**90**	**90**

Specificatie verschil lasten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
Personeelskosten	Voordeel	35
Piketkosten	Voordeel	20
Opleidingskosten	Voordeel	35
Totaal	**Voordeel**	**90**

<u>Personeelskosten (voordeel 35 duizend euro)</u>
De salarislasten vallen lager uit doordat de personele invulling goedkoper is gedaan dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.

<u>Piketkosten (voordeel 20 duizend euro)</u>
Binnen de begroting wordt geraamd voor feitelijke inzet van de piketfunctionarissen. Deze kosten blijven in 2015 achter.

<u>Opleidingskosten (voordeel 35 duizend euro)</u>
Binnen de opleidingskosten is in 2015 minder gebruik gemaakt van externe inhuur. Veel opleidingen zijn met eigen personeel gegeven. Er is een start gemaakt met de ontwikkeling van e-learning maar het project heeft enige vertraging opgelopen waardoor de kosten achterblijven bij de begroting.

Programma: GHOR

	Primitieve begroting	Actuele begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage gemeente	590	590	590	-
BDuR	1.180	1.180	1.180	-
Overige baten	-	-	-	-
Totale baten	**1.770**	**1.770**	**1.770**	**-**
Lasten	1.770	1.770	1.597	173
Totale lasten	**1.770**	**1.770**	**1.597**	**173**
Incidentele baten	-	-	-	-
Incidentele lasten	-	-	-	-
Resultaat voor reserve mutaties	**-**	**-**	**173**	**173**
Toevoeging reserve	-	-	-	-
Onttrekking reserve	-	-	-	-
Reserve mutaties	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat na reserve mutaties	**-**	**-**	**173**	**173**

Specificatie verschil lasten ten opzichte van de actuele begroting

Omschrijving	Voordeel/nadeel	Bedrag
Taken wet Veiligheidsregio's	Voordeel	173
Totaal	**Voordeel**	**173**

<u>Taken wet Veiligheidsregio's (Voordeel 173 duizend euro)</u>
De GHOR heeft in 2015 geen inzet hoeven plegen bij calamiteiten van enige omvang. Daarnaast zijn enkele nieuwe taken in het kader van de wet Veiligheidsregio's nog niet ingevuld tegen de verwachte kosten. Door deze oorzaken vallen de kosten mee in 2015. 2015 zal het laatste jaar zijn dat er geen BTW over de personeelskosten in rekening gebracht hoeft te worden aan VRG.

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Waardering

- De vaste activa van VRG heeft een economisch nut en is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De activa wordt lineair afgeschreven vanaf het jaar na ingebruikname waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de financiële verordening. De vaste activa van de GHOR is opgenomen in de administratie van de gemeente Groningen.
- De vlottende activa wordt opgenomen tegen de nominale waarde. Dit geldt voor de kortlopende vorderingen, liquide middelen en de overlopende activa.
- Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en schulden en bestaat uit de reserves en het resultaat voor bestemming van het lopende jaar.
- De reserves bestaan uit algemene reserves en bestemmingsreserves. De algemene reserve heeft geen bestuurlijk vastgelegde bestemming en dient als buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers of andere niet te kwantificeren risico's in toekomstige jaren. Aan een bestemmingsreserve is door het algemeen bestuur een specifiek doel gekoppeld.
- Voorzieningen zijn vreemd vermogen en geven een schatting van voorzienbare lasten in verband met toekomstige risico's en verplichtingen. De omvang hiervan is op balansdatum min of meer onzeker evenals het tijdstip van optreden. De oorzaak ligt echter in het verleden.
- Zowel de vaste als vlottende passiva wordt opgenomen tegen de nominale waarde.

Resultaatbepaling

- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.
- Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.
- Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Het is niet toegestaan om voorzieningen en schulden op te nemen uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichting van vergelijkbare omvang. Vakantiegelden en verlofaanspraken worden toegerekend aan het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt.

7 Bestemming resultaat

Onderdeel van het vaststellen van de jaarrekening is de bestemming van het resultaat. Een verklaring van de totstandkoming van het resultaat is te vinden in de programmaverantwoording. Het dagelijks bestuur doet de volgende voorstellen om het resultaat van 2015 te bestemmen.

- Van het resultaat van het programma brandweer van 462 duizend euro:
    - Een bestemmingsreserve nieuw beleid te vormen voor een bedrag van 386 duizend euro. Hiermee kunnen de kosten voor extra formatie inzake huisvesting, brandveilig ondernemen Eemshaven en invlechten opleidingskosten vrijwilligers worden opgevangen in 2016.
    - Een bestemmingsreserve BTW GHOR te vormen voor een bedrag van 36 duizend euro. Om het btw verhogende effect op de salariskosten die van de GHOR aan VRG worden doorbelast voor 2016 op te vangen.
    - Een bedrag van 10 duizend euro toe te voegen aan de algemene reserve gemeentelijke Kolom. Er is een bedrag van 100 duizend euro nodig om de begroting van 2016 sluitend te maken.
    - Een bedrag van 30 duizend euro toe te voegen aan de algemene reserve Veiligheidsregio.
- Van het volledige resultaat van 81 duizend euro van het programma Rampenbestrijding en Crisisbeheersing toe te voegen aan de algemene reserve Veiligheidsregio.
- Van het volledige resultaat van 174 duizend euro van het programma GHOR een bestemmingsreserve BTW GHOR te vormen.
- Het volledige resultaat van 90 duizend euro van het programma Gemeentelijke Kolom toe te voegen aan de algemene reserve Gemeentelijke Kolom.

Programma	Resultaat		Resultaat bestemming	
Brandweer incl. meldkamerfunctie	462	V	386	Bestemmingsreserve nieuw beleid
			36	Bestemmingsreserve BTW GHOR
			10	Algemene reserve Gemeentelijke Kolom
			30	Algemene reserve Veiligheidsregio
Rampenbestrijding en Crisisbeheersing	81	V	81	Algemene reserve Veiligheidsregio
GHOR	174	V	174	Bestemmingsreserve BTW GHOR
Gemeentelijke Kolom	90	V	90	Algemene reserve Gemeentelijke Kolom
Totaal	**807**	**V**	**807**	

Bijlagen

I. Reserves en voorzieningen

	31-12-2014	Res. bestemming 2014	1-1-2015	Mutatie 2015	31-12-2015	Res. bestemming 2015	1-1- 2016	Weerstandsvermogen
Algemene reserve								
Veiligheidsregio	595	2.360	2.955	-1.000	1.955	111	2.065	2.065
Gemeentelijke Kolom	-	157	157	-157	-	100	100	100
Bestemmingsreserve								
Materieel VRG	2.011	-	2.011	-	2.011	-	2.011	-
Frictiekosten	101	461	562	-371	191	-	191	-
BTW Gemeentelijke Kolom	-	129	129	-	129		129	129
Nieuw Beleid	-	-	-	-	-	386	386	-
BTW GHOR	-	-	-	-	-	210	210	-
Oefenen Gemeentelijke Kolom	17	-17	-	-	-	-	-	-
Totaal	**2.724**	**3.089**	**5.814**	**-1.528**	**4.285**	**807**	**5.092**	**2.294**

	31-12-2014	Toevoeging 2015	Vrijval 2015	Aanwending 2015	31-12-2015
Voorzieningen					
BTW herziening kazernes	612	-	-	-	612
Personeel gerelateerd	309	231	-	-39	501
Afbouwregeling vrijwilligers	109	-	-	-69	40
Totaal	**1.030**	**231**	**-**	**-108**	**1.153**

II. Vaste activa

Totaaloverzicht van de vaste activa samengevat naar de verschillende groepen activa zoals deze bij VRG worden onderkent.

	Aanschafwaarde 31-12-2014	Cum. afschrijvingen 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen 2015	Onderhanden investeringen 2015	Aanschafwaarde desinvesteringen	Cum. Afschr. desinvesteringen	Aanschafwaarde 31-12-2015	Afschrijvingen 2015	Cum. afschrijvingen 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2015
Tankautospuit	11.282	6.014	5.268	45		215	215	11.112	646	6.446	4.666
Hoogwerker	3.316	1.596	1.720	176		-	-	3.492	214	1.810	1.682
Pers.-/ materieelwagen	1.389	566	824	39		-	-	1.428	133	699	729
Hulpverleningsvoertuig	1.912	659	1.252	-		535	509	1.377	117	268	1.109
Dienstauto	1.084	781	303	180		335	335	929	79	525	405
Container/ haakarmbak	650	384	266	-	12	-	-	662	34	417	244
Inventaris	1.709	1.078	632	275		238	177	1.747	118	1.018	728
Vaartuig	73	35	37	3		29	29	47	5	11	35
Overige vervoersmiddelen	1.578	763	815	204		25	24	1.757	99	839	918
Ademlucht	1.725	638	1.087	105		104	78	1.725	157	717	1.009
Communicatiemiddelen	715	487	229	36		-	-	752	83	570	181
Kleding	1.427	846	581	145		-	-	1.572	138	984	588
ICT	338	48	291	67	130	-	-	535	91	139	396
Overig	1.092	517	575	98	152	18	18	1.323	109	607	716
Totaal	**28.291**	**14.441**	**13.880**	**1.373**	**294**	**1.500**	**1.385**	**28.457**	**2.024**	**15.050**	**13.408**

III. Geldleningen

De algemene gegevens met betrekking tot de leningen zijn.

Leningen BNG	lening I	lening II
Nummer	40.109.032	40.109.033
Afsluitingsdatum	28-2-2014	28-02-2014
Hoofdsom	2.500.000	2.500.000
Looptijd	2 jaar	5 jaar
Aflossing	29-2-2016	28-2-2019
Rentevast	ja	ja
Rentepercentage	0,79%	1,50%
Soort	aflossingsvrij	aflossingsvrij
Zekerheden	geen	geen

Gelet op het karakter van de financiering en de kredietwaardigheid van VRG worden er door de BNG geen zekerheden gevraagd voor de verstrekte leningen.
De leningen zijn in 2014 aangetrokken voor de financiering van een deel van de vaste activa zoals is overgenomen van de gemeenten.

IV. Bijdragen deelnemende gemeenten

Gemeente	Brandweerzorg incl. meldkamer functie	Rampenbestrijding en Crisis beheersing	Gemeentelijke Kolom	GHOR	Gemeentelijke bijdrage 2015 begroot	Teruggave uit verwacht resultaat 2015	Gemeentelijke bijdrage 2015
Appingedam	518.897	12.212	8.759	16.750	556.618	-8.296	548.322
Bedum	421.617	10.617	7.615	14.562	454.410	-6.773	447.637
Bellingwedde	420.408	9.028	6.476	12.384	448.296	-6.682	441.615
De Marne	663.398	10.343	7.419	14.187	695.347	-10.364	684.983
Delfzijl	1.407.469	26.033	18.673	35.708	1.487.882	-22.176	1.465.707
Eemsmond	940.054	16.125	11.566	22.117	989.863	-14.753	975.110
Groningen	13.840.050	200.785	144.020	275.402	14.460.257	-215.521	14.244.737
Grootegast	428.589	12.358	8.864	16.950	466.761	-6.957	459.805
Haren	847.548	19.044	13.660	26.121	906.372	-13.509	892.864
Hoogezand-Sappemeer	1.513.491	34.824	24.979	47.766	1.621.060	-24.161	1.596.899
Leek	787.523	19.872	14.254	27.257	848.905	-12.652	836.253
Loppersum	537.162	10.319	7.401	14.153	569.035	-8.481	560.554
Marum	454.973	10.490	7.524	14.388	487.375	-7.264	480.111
Menterwolde	567.898	12.416	8.905	17.029	606.249	-9.036	597.213
Oldambt	2.037.781	39.079	28.031	53.602	2.158.493	-32.171	2.126.322
Pekela	585.210	12.905	9.257	17.701	625.073	-9.316	615.756
Slochteren	817.086	15.745	11.294	21.596	865.720	-12.903	852.817
Stadskanaal	1.279.886	33.236	23.840	45.588	1.382.549	-20.606	1.361.943
Ten Boer	320.174	7.566	5.427	10.378	343.545	-5.120	338.424
Veendam	1.195.144	28.171	20.206	38.640	1.282.161	-19.110	1.263.051
Vlagtwedde	689.987	16.114	11.558	22.102	739.761	-11.026	728.735
Winsum	608.130	14.030	10.064	19.244	651.467	-9.710	641.757
Zuidhorn	841.305	19.021	13.643	26.089	900.057	-13.415	886.643
Totaal	**31.723.778**	**590.330**	**423.434**	**809.714**	**33.547.257**	**-500.000**	**33.047.257**

De bijdrage aan VRG gaat in vijf jaar tijd (2014-2018) van een verdeelsleutel op basis van aantal inwoners en historische kosten naar een verdeelsleutel op basis van het aandeel voor brandweerzorg in het gemeentefonds.

V. Risico's uit paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de door het bestuur op 16 oktober vastgestelde nota risicomanagement en weerstandsvermogen is besloten risico's met een incidenteel karakter mee te nemen die zijn weerslag vinden in de benodigde weerstandscapaciteit. De eerste 2 risico's zijn overgenomen uit de oplegger meerjaren-doorkijk 2014-2017 door het bestuur vastgesteld op 19 februari 2016.
De overige risico's zijn door het bestuur benoemd in de op 16 oktober vastgestelde nota risicomanagement en weerstandsvermogen:

	FLO-ontwikkelingen
Omschrijving	Het verhogen van de AOW-leeftijd, het wegvallen van de levensloopregeling en het verkleinen van de fiscale ruimte om extra pensioen te storten hebben effect op de afspraken rondom de FLO. De genoemde ontwikkelingen leiden tot dusdanige financiële consequenties voor zowel werkgever en werknemer, dat het FLO-overgangsrecht maar ook de afspraken voor de medewerkers in dienst getreden na 1 januari 2006, in de huidige vorm niet langer houdbaar lijken.
Risico	PM
Kans	Hoog
Actie	Landelijke ontwikkelingen volgen

	Paraatheid
Omschrijving	De beschikbaarheid van de vrijwilligers in de (normale) dag situatie maar ook tijdens vakanties en feestdagen wordt een steeds grotere uitdaging. Ondanks creatieve oplossingen ("uitlenen" van elkaars personeel, inzet dagdienstpersoneel e.d.) zal de druk op de paraatheid steeds groter worden. Dit kan gevolgen hebben voor het aantal vrijwilligers in een post. Ook technische ondersteuning is nodig, zoals slimme pagers. Omdat het verloop naar verwachting de komende jaren toe zal nemen zullen wervingsinspanningen ook vergroot moeten worden. Veel communicatie en inzet is en blijft nodig om de vrijwilligers aan ons te binden. Een mogelijke oplossing voor de uitdagingen rondom de paraatheid in industriegebied Oosterhorn in cluster Eemsdelta zou kunnen komen uit een publiek-private samenwerking tussen overheids- en bedrijfsbrandweer. Dit wordt momenteel verkend door het Chemie Park Delfzijl, Falck (bedrijfsbrandweer) en VRG. Onderzocht wordt of het gezamenlijk bemensen van een brandweerkazerne aan de rand van het Chemie Park Delfzijl met een 24/7 bezetting mogelijk is. Voor VRG wordt hiermee tevens de kennis en ervaring rondom incidentbestrijding van industriële objecten vergroot.
Risico	PM
Kans	Hoog
Actie	Monitoren en waar mogelijk beïnvloeden van verloop vrijwilligers

	Arbeidshygiëne/ RI&E
Omschrijving	Zware inspanning in een omgeving met extreme hitte en giftige verbrandingsproducten hebben een forse impact op de gezondheid. Daarom is de Nederlandse Brandweer een programma gestart om in het kader van arbeidshygiëne het risico van beroepsziekten te verminderen. We verwachten dat dit programma zal leiden tot aanscherping van de regionale maatregelen. De kans is groot dat onderhoudsstandaarden voor de bluspakken dusdanig worden verhoogd, dat we onze logistieke en onderhoudsprocessen hierop afstemmen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten met de portefeuillehouder brandweerzorg inclusief meldkamerfunctie.
Risico	300
Kans	Hoog
Actie	Landelijke ontwikkelingen volgen

	Inzet en evaluatie bij grote calamiteiten
Omschrijving	Bij het zich voordoen van grote calamiteiten zal dit leiden tot bovenmatige inzet waardoor veel extra kosten gemaakt moeten worden. Daarnaast kan inzet van derden nodig zijn en volgen evaluatiekosten na afloop van het incident (Farmsum / hoog water). Dit soort kosten is niet structureel in onze begroting voorzien.
Risico	250
Kans	Hoog
Actie	Kosten waar mogelijk beperken

	Claims van derden
Omschrijving	VRG kan aansprakelijk worden gesteld door en claims ontvangen van derden. Te denken valt aan: kosten tgv ongevallen eigen personeel niet gedekt door verzekering, verkeerde inzet, beschadiging objecten, veroorzaken verkeersongeval, onoordeelkundig handelen bij bedrijfsbezoeken, onjuiste of onvolledige advisering.
Risico	250
Kans	Midden
Actie	Bewust gedrag stimuleren en waar mogelijk kosten beperken

	Claims van eigen personeel
Omschrijving	Incidenten waarvoor we niet toereikend zijn verzekerd kunnen leiden tot grote claims, zoals bij arbeidsongeschiktheid en boventalligheid.
Risico	300
Kans	Hoog
Actie	Waar mogelijk verzekeren en eventueel vervolgstappen bij onterecht afwijzen van een claim door de verzekeraar.

	Versneld afschrijven materieel
Omschrijving	Ten gevolge van calamiteiten en/of landelijke ontwikkelingen kan het voorkomen dat we kosten moeten maken in verband met versnelde vervanging van materieel of materialen (ademluchtapparatuur).
Risico	150
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	BRZO subsidie
Omschrijving	Via de provincie Zuid Holland ontvangen we een bijdrage voor omgevingsveiligheid (voorheen externe veiligheid) voor de periode 2015. Jaarlijks zal verstrekking vastgesteld worden, op zijn laatst in 2018. Binnen dit vakgebied zijn 3 fte werkzaam. De afgelopen jaren ontvingen wij een subsidie via de provincie Groningen en lag de nadruk op het op gang brengen van een ontwikkeling binnen externe veiligheid. Er is besloten tot de verlenging om de gewenste kwaliteitsimpuls te bereiken. Na 2018 zal VRG voor de regionale uitvoering en financiering verantwoordelijk zijn. Het risico bestaat dat we onze bedrijfsvoering niet tijdig aangepast hebben aan deze situatie.
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Overdracht MkNN naar LMO
Omschrijving	De MkNN wordt in de komende jaren overgedragen naar de LMO. Dit heeft naar verwachting structurele gevolgen voor onze begroting omdat we een BTW vergoeding van het Rijk binnen de BDuR ten bedrage van 400 duizend euro kwijtraken. In onze begroting wordt deze post al sinds 2011 incidenteel ingezet. Naast een structurele component kan de overdracht ook leiden tot incidentele kosten: • De veiligheidsregio's blijven verantwoordelijk voor personeel dat niet meegaat naar de nieuwe organisatie. • Boete als we ons OMS contract moeten opzeggen. • Ontwikkelkosten Nieuw MeldkamerSysteem (hierna: NMS) • Eventuele nieuwe kosten "tot op het koppelvlak" als gevolg van het NMS. • Afwenteling niet gerealiseerde bezuinigingen op de LMO.
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Huisvestingstransities
Omschrijving	Op dit moment wordt het huisvestingsbesluit verder uitgewerkt. Bij de overdracht van de huisvesting kan VRG geconfronteerd worden met onvoorziene omstandigheden, zoals niet meegenomen kostenposten en achterstallig onderhoud.
Risico	PM
Kans	Midden
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Organisatorische wijzigingen
Omschrijving	Als gevolg van landelijke, regionale en/of politieke ontwikkelingen kan VRG geconfronteerd worden met een uitbreiding of krimp van werkzaamheden. Een voorbeeld hiervan vormt de besluitvorming vanuit het Veiligheidsberaad of ontwikkelingen op het aardbevingsdossier (zoals de verstrekking van de subsidie voor capaciteit op dit dossier).
Risico	PM
Kans	Midden
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

VI. Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (hierna: WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd te worden. De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De gemeente is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum.
Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Het bezoldigingsmaximum bestaat voor 2015 is vastgesteld op 178.000 euro inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.

In 2015 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden. Zowel niet bij vast als bij tijdelijk personeel.

De WNT geeft aan dat de gemeenschappelijke regeling verplicht om de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen alsmede de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan, en degene of degenen belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Dit houdt in dat de leden van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de directeur van de gemeenschappelijke regeling opgenomen worden in het financieel jaarverslag.

Functionaris	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Voorziening betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging
Leidinggevende topfunctionarissen						
Dhr. E. van Zuidam*	Regionaal Commandant/Directeur VRG	12 mnd	1 fte	130.484	16.114	146.598
Dhr. R. Knoop	Plv Regionaal Commandant/Plv Directeur VRG	12 mnd	1 fte	115.845	14.920	130.765
Toezichthoudende topfunctionarissen						
Mevr. H.K. Pot	Burgemeester Appingedam					
Dhr. H.P. Bakker	Burgemeester Bedum					
Mevr. J.F. Snijder	Waarnemend Burgemeester Bellingwedde					
Dhr. F.H. Wiersma	Burgemeester De Marne					
Dhr. E.A. Groot	Burgemeester Delfzijl	jan-jun				
Dhr. G. Beukema	Waarnemend burgemeester Delfzijl	jul-dec				
Mevr. M. van Beek	Burgemeester Eemsmond					
Dhr. P.E.J. den Oudsten	Burgemeester Groningen					
Dhr. K.B. Dijkstra	Burgemeester Grootegast					
Mevr. J. Vlietstra	Waarnemend burgemeester Haren					
Dhr. P. van Veen	Waarnemend burgemeester Haren					
Dhr. P.M.M. de Jonge	Waarnemend burgemeester Hoogezand-Sappemeer					
Dhr. B.C. Hoekstra	Burgemeester Leek					
Dhr. A. Rodenboog	Burgemeester Loppersum					
Dhr. H. Kosmeijer	Burgemeester Marum					
Dhr. E.A. van Zuijlen	Burgemeester Menterwolde	jan-mrt				
Dhr. R. Munniksma	Waarnemend burgemeester Menterwolde	apr-dec				
Dhr. P. Smit	Burgemeester Oldambt					
Dhr. M. Schollema	Burgemeester Pekela	jan-mrt				
Dhr. J. Kuin	Waarnemende burgemeester Pekela	apr-dec				
Dhr. G.J. ten Brink	Burgemeester Slochteren					
Mevr. B.A.H. Galema	Burgemeester Stadskanaal					
Dhr. N.A. van de Nadort	Burgemeester Ten Boer					
Dhr. S.B. Swierstra	Waarnemend burgemeester Veendam					
Mevr. L.A.M. Kompier	Burgemeester Vlagtwedde					
Dhr. M.A.P. Michels	Burgemeester Winsum					
Dhr. L.K. Swart	Burgemeester Zuidhorn					

* Dhr. E. van Zuidam werkt op basis van detachering vanuit de Nationale Politie bij VRG. Aan de politie is € 160.731 exclusief BTW vergoed. Het in bovenstaand overzicht opgenomen bedrag betreft zijn bezoldiging bij de politie.

De (waarnemend) burgemeesters van de 23 Groninger gemeenten zijn onbezoldigd bestuurslid.

VII. Rijksbijdragen

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties stelt jaarlijks vast welk bedrag de brandweer- en GHOR vanuit het Rijk ontvangen.

Dit betreft de jaarbijdrage voor 2015 welke afkomstig is uit de BDuR-circulaire van december 2014.

Bijlage 3 bij de BDuR-circulaire december 2014, kenmerk 588641
Specialisatie van de totale bijdrage 2015 (x €1)

Veiligheidsregio	bedrag in basis	bedrag incl. UF	BTW	bijzondere bijdragen	uitkering
1 Groningen	2.819.668	4.420.167	2.366.654	175.000 3)	6.961.821

3. Bijzondere bijdrage in verband met CBRN-risico's

Aanvullend op de BDuR circulaire van december 2014 is 8 oktober 2015 van het Ministerie van Veiligheid en Justitie een brief ontvangen me het onderwerp loon- en prijsbijstelling 2015. Hieruit is onderstaande afkomstig:

Bijlage: verdeling loon- en prijsbestelling 2015

Veiligheidsregio	**Loon- en prijsbijstelling BDuR 2015**
1 Groningen	23.649

Hiermee komt de totale BDuR bijdrage voor VRG in 2015 uit op € 6.985.469.

VIII. Single information Single audit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016

Departement	Nummer	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator
J&V	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)** Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: A2 / 01* € 6.985.469,00	

IX. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Algemeen Bestuur van GR Veiligheidsregio Groningen

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de Veiligheidsregio Groningen gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening (pagina's 33 t/m 49) bestaande uit: 1. De programmarekening over 2015 en de toelichting en 2. de balans per 31 december 2015 en de toelichting; 3. een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op de pagina's 33 t/m 49 en pagina 62 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva op 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
en de SiSa-bijlage (pagina 62) met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Veiligheidsregio Groningen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur ('het bestuur') is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de WNT. De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties moeten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving. Het bestuur is verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Veiligheidsregio Groningen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig totstandkomen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Andere informatie

De jaarstukken omvatten, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, andere informatie. De andere informatie bestaat uit:

- het jaarverslag met daarin de programmaverantwoording;
- de overige toelichtingen zoals opgesomd op pagina 2 van de jaarstukken.

Wij vermelden op basis van de verplichtingen onder de Gemeentewet en de controlestandaarden dat:

- het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening;
- we niets te rapporten hebben met betrekking tot andere informatie anders dan het jaarverslag.

Ons oordeel over de jaarrekening omvat niet de andere informatie en we brengen over de andere informatie geen controleoordeel of andere vorm van assurance conclusie tot uitdrukking. In het kader van onze controle van de jaarrekening is het, op basis van de controlestandaarden, onze verantwoordelijkheid om de andere informatie te lezen. Hierbij overwegen wij of een inconsistentie van materieel belang bestaat tussen de andere informatie en de jaarrekening. Hiertoe gebruiken wij de verkregen controle-informatie van de jaarrekeningcontrole en de tijdens de controle getrokken conclusies. Daarnaast gaan wij na of de andere informatie anderszins afwijkingen van materieel belang lijkt te bevatten. Als wij concluderen, gebaseerd op werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dat deze andere informatie een afwijking van materieel belang bevat, zijn wij verplicht dit feit te rapporteren.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Groningen, 12 mei 2016

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. W.M. Jacobs RA